

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
NÁZOV FAKULTY FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ
A REGIONÁLNEHO ROZVOJ**

127771

NÁZOV PRÁCE ENDOGÉNNE FAKTORY ROZVOJA OBCÍ

2010

Lujza Semanová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

**FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

ENDOGENNE FAKTORY ROZVOJA OBCÍ

Bakalárska práca

Študijný program:

Manažment rozvoja vidieckej krajiny
a vidieckeho turizmu

Študijný odbor:

3.3.5 Verejná správa a regionálny rozvoj

Školiace pracovisko:

Katedra regionálneho rozvoja

Školiteľ:

Ing. Eva Balážová, PhD.

Nitra 2010

Lujza Semanová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Lujza Semanová vyhlasujem, že som bakalársku prácu na tému „Endogénne faktory rozvoja obcí“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 19. mája 2010

.....

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pani Ing. Eve Balážovej PhD. za jej odbornú pomoc, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Na Slovensku v súčasnosti patrí k najzávažnejším problémom riešenie regionálneho rozvoja. Rozvoj charakterizuje súhrn pozitívnych zmien v ekonomickej a sociálnej situácii obce, čím sa zvyšuje kvalita života obyvateľov v obci. Na to je potrebné poznať faktory, ktoré rozvoj obce ovplyvňujú. Cieľom bakalárskej práce bolo analyzovať úroveň rozvoja endogénnych faktorov vo vybraných obciach. Hlavná časť práce bola zameraná na analýzu prírodného potenciálu, demografického potenciálu, ekonomického potenciálu, technickej a sociálnej infraštruktúry, ktorá vyústila do SWOT analýzy obcí. V závere práce, na základe získaných informácií z troch obcí, sme navrhli vhodné opatrenia a odporúčania na ďalší rozvoj endogénnych faktorov obce, skvalitnenie životnej úrovne obyvateľov a zabezpečenia spokojného a zdravého života v obci.

Kľúčové slová: Rozvoj, Endogénne faktory, Obec, SWOT analýza

Abstract

Nowadays, one of the biggest problems in Slovakia is solving the regional development. The development is defined by the complex of positive changes in the economical and social situation of the community, which heightens the quality of townspeople's living. To solve this, we need to recognise factors affecting the regional development. The purpose of this bachelors work is to analyze the level of developing endogenic factors in chosen towns. The feature part of the work is intent on analyzing the natural potention of technical and social infrastructure, which flew into the SWOT analyse of the community. In the end of the work, on the basics of attached information about three towns, we suggested advisable steps and hints for following developing endogenic factors in these towns, uprating the living standard and assecuration the satisfied and healthy life in community.

Keywords: Development, Endogenic factors, Community, SWOT analyse

Obsah

Obsah	5
Zoznam skratiek	7
Úvod	8
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.....	9
1.1 Región.....	9
1.2 Regionálny rozvoj	9
1.1 Regionálna politika.....	10
1.3.1 Regionálna politika SR	11
1.3.2 Regionálna politika EÚ	12
1.4 Klasifikácia regiónov.....	13
1.5 Rozvojové faktory regiónu.....	15
1.6 Technická a sociálna infraštruktúra.....	17
1.6.1 Technická infraštruktúra regiónu	17
1.6.2 Sociálna infraštruktúra regiónu	19
2 Cieľ práce.....	2 Chyba! Záložka nie je definovaná.
3 Metodika práce.....	22
4 Vlastná práca	24
4.1 Charakteristika obce Mojmírovce	24
4.1.1 Prírodný potenciál	24
4.1.2 Demografický potenciál	Chyba! Záložka nie je definovaná. 5
4.1.3 Ekonomický potenciál	Chyba! Záložka nie je definovaná. 7
4.1.4 Infraštruktúra.....	30
4.1.5 SWOT analýza	32
4.2 Charakteristika obce Cabaj-Čápor.....	33
4.2.1 Prírodný potenciál	34
4.2.2 Demografický potenciál	35
4.2.3 Ekonomický potenciál	37
4.2.4 Infraštruktúra.....	39
4.2.5 SWOT analýza	41
4.3 Charakteristika obce Močenok	42
4.3.1 Prírodný potenciál	43

4.3.2	Demografický potenciál	44
4.3.3	Ekonomický potenciál	46
4.3.4	Infraštruktúra.....	48
4.3.5	SWOT analýza	50
5	Komparácia	52
6	Návrhy	53
	Záver	54
	Zoznam použitej literatúry	55

Zoznam skratiek

atď.	tak ďalej
napr.	napríklad
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
t.j.	to jest
a pod.	a podobne
Z.z.	zbierka zákonov
EÚ	Európska únia
ČOV	čistiareň odpadových vôd
OÚ	obecný úrad
PD	poľnohospodárske družstvo
s.r.o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
ZŠ	základná škola
SHR	samosťatne hospodáriaci roľník
ha	hektár
km	kilometer
m	meter
mm	milimeter
SWOT	kombinácia (Streight, Weaknesses, Opportunities, Threats)

Úvod

Problematika regionálneho rozvoja patrí medzi najzávažnejšie problémy na Slovensku v súčasnosti. Slovenskú republiku charakterizujú výrazné regionálne rozdiely. Pri potláčaní rozvojových rozdielov regiónov má dôležitú úlohu regionálna politika, ktorá slúži na redukovanie priestorových nevyvážeností, hlavne v dôsledku nerovnomerného vývoja ekonomickej aktivity a konkurencieschopnosti regiónov. Zásadnou úlohou regionálnej politiky je postupné vyrovnávanie rozdielov medzi regiónmi. Na rozvoj každej obce pôsobia rôzne rozvojové faktory. V bakalárskej práci sa budeme venovať jednotlivým rozvojovým faktorom vo vybraných obciach. V prvej časti sa venujeme všeobecnej charakteristike pojmu región a pojmom súvisiacim s regiónom a jeho rozvojom. V prehľade vlastnej práce sa venujeme konkrétnym vybraným obciam a definovaniu endogénnych rozvojových faktorov, ktoré ich ovplyvňujú a do akej miery. K endogénnym faktorom, ktoré budú v bakalárskej práci priblížené patrí prírodný potenciál, demografický potenciál, ekonomický potenciál a technická a sociálna infraštruktúra v obciach. Vytvorením SWOT analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a opatrení môžeme v návrhovej časti poskytnúť vhodné opatrenia na zlepšenie úrovne ďalšieho rozvoja obce.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Región

Pojem región, definovaný **zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja**, je územne vymedzený priestor na tvorbu a uskutočňovanie regionálnej a štrukturálnej politiky na úrovni druhého stupňa alebo tretieho stupňa podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek.

J. Tvrdoň (2006) charakterizuje región ako dynamický prvok väčšieho celku, národného hospodárstva, ktorého skutočné rozmery nie sú navždy dané a veľkosť je daná intenzitou pôsobenia ekonomických síl. Súčasne predstavuje priestorovo uzavretý systém, ktorý sa skladá z množstva prvkov, ktoré sú medzi sebou v silnejšej interdependencii ako iné premenné.

M. Buček (2007), Samson et al. (2001) charakterizujú región ako „geograficky ohraničené územie, ktoré disponuje súborom kvalitatívnych a kvantitatívnych podmienok na sformovanie diverzifikovaného územno-hospodárskeho a sociálneho systému, územie, v ktorom je vysoká intenzita ekonomických a sociálnych vnútorných väzieb, územie, ktoré rozvíja optimálne väzby s inými územiami a je schopné reprodukovať rastové potreby prevažne z vlastných zdrojov.”

1.2 Regionálny rozvoj

Zákon č. 539/2008 Z.z. charakterizuje regionálny rozvoj ako trvalý rast hospodárskeho potenciálu a sociálneho potenciálu regiónu, čo zvyšuje jeho hospodársku úroveň, výkonnosť, konkurencieschopnosť a životnú úroveň jeho obyvateľov. Región tak prispieva k hospodárskemu rozvoju a k sociálnemu rozvoju krajiny.

Podľa **K. Šoltésovej (2005)** si súčasná doba vyžaduje uskutočnenie zmien v orientácii a riadení politík rozvoja regiónov, ktoré sa musia stále viac orientovať na podporu konkurencieschopnosti miest a regiónov, ako na zabezpečovanie tradičnej podpory sektorov alebo redistribúciou príjmov.

Ako uvádza **N. Urbančíková (2006)** pod regionálnym rozvojom chápeme komplex procesov, ktoré prispievajú k pozitívnym zmenám v ekonomickej, sociálnej a environmentálnej situácii regiónu a sú zamerané na dosiahnutie určitého cieľa.

I. Dubecová (2000) a A. Belajová (2005) tvrdia, že na pochopenie podstaty regionálneho rozvoja je potrebné v prvom rade poznať faktory, ktoré regionálny rozvoj ovplyvňuje. Tieto faktory môžeme rozdeliť do dvoch skupín:

Endogénne (vnútorné) faktory – nachádzajúce sa v regióne a o ich využití rozhodujú aktéri rozvoja alokovaní v regióne.

Exogénne (vonkajšie) faktory – formujú sa mimo regiónu a región sa im musí prispôbiť – legislatíva, ekonomické regulačné systémy, diaľnice, štrukturálne fondy EÚ.

J. P. Blair (1995) tvrdí, že endogénny prístup k miestnemu a regionálnemu rozvoju vychádza z presvedčenia, že miestni a regionálni aktéri majú schopnosť prostredníctvom partnerstva identifikovať, aktivizovať a využívať miestne zdroje, čo vedie k rozvoju miestnej alebo regionálnej ekonomiky.

Na aktérov regionálneho rozvoja sa môžeme pozeráť z rôznych uhlov pohľadu: z hľadiska ich rolí, mocenského postavenia atď. **R. Stimson, R. Strough a M. Salazar (2009)** ich rozdeľujú do štyroch základných skupín: obligatórni aktéri, fakultatívni aktéri, miestne a regionálne osobnosti a experti.

O regionálnom rozvoji podľa **K. Liptákovej (2008)** možno hovoriť, ak sú splnené základné predpoklady – jednotné chápanie pojmu región, vymedzenie subjektov regionálneho rozvoja a vytvorenie legislatívneho a inštitucionálneho rámca na účinné uplatňovanie regionálnej politiky.

Podľa **A. Coulson (2005)** miestny a regionálny rozvoj ovplyvňuje veľké množstvo vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré môžu mať buď stimulačný alebo brzdiaci, resp. limitujúci účinok. A. Coulson rozlišuje päť faktorov miestneho a regionálneho rozvoja: pracovná sila, infraštruktúra, technológia, finančný kapitál a usmerňovanie.

1.3 Regionálna politika

Existuje niekoľko definícií regionálnej politiky. **K. Skokan (2004)** tvrdí že, regionálna politika je koncepcná a výkonná činnosť štátnych, regionálnych i miestnych inštitúcií zameraná na stanovenie hlavných smerov a strategických cieľov regionálneho rozvoja a na vytváranie postupov, metód a zdrojov na ich realizáciu.

Podľa **V. Papcunovej a I. Gecíkovej (2007)** regionálna politika predstavuje cieľavedomé pôsobenie štátnej správy a samosprávy na dynamiku a štruktúru rozvoja

regiónov a na zmeny v podmienkach a štruktúre priestorového usporiadania národného hospodárstva.

K. Ivanička a A. Ivaničková (2007) uvádzajú, že regionálna politika slúži na redukovanie priestorových nevyvážeností, hlavne v dôsledku nerovnomerného vývoja ekonomickej aktivity, prosperity a konkurencieschopnosti regiónov. Všeobecne je orientovaná na hospodársky rozvoj regiónov vzhľadom na ich rozdielne potenciálne možnosti s cieľom znížiť ekonomické a sociálne rozdiely medzi nimi a podporiť tie aktivity, ktoré zabezpečujú budúci vývoj regiónu.

1.3.1 Regionálna politika SR

Zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja v SR vymedzuje, ktoré regióny budú podporované internými nástrojmi regionálnej politiky SR. Sú to:

- *Hospodársky slabé regióny*, ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú podstatne nižšiu úroveň rozvoja, ako je priemerná úroveň v Slovenskej republike. Určujú ich ukazovatele charakterizujúce najmä trh práce, úroveň a štruktúru, hospodárstva, príjmy samosprávnych krajov, obcí a obyvateľov žijúcich na území, ako aj hustotu osídlenia.
- *Regióny s nepriaznivou štruktúrou*, v ktorých sú sústredené negatívne dôsledky štrukturálnych zmien, dochádza v nich k útlmu odvetví a výrobných podnikov a k rastu nezamestnanosti. Sú určované ukazovateľmi charakterizujúcimi najmä trh práce a rozvoj podnikania.

A. Belajová a M. Fáziková (2004) opisujú princípy, o ktoré sa opiera realizácia regionálnej politiky takto :

- *Princíp programovania* zdôrazňuje integrovaný a viacročný plánovaný prístup k pomoci zaostávajúcim regiónom na základe vypracovaných programových dokumentov.
- *Princíp partnerstva* zdôrazňuje aktívnu účasť všetkých subjektov regionálnej politiky pôsobiacich na všetkých priestorových úrovniach na príprave rozvojových programov, na ich realizácii a monitorovaní.
- *Princíp subsidiarity* zaisťuje, aby rozhodovanie bolo uskutočňované na tej úrovni, ktorá je vecne pre rozhodnutie spôsobilejšia a riešený problém je jej bližší.

-
- *Princíp koncentrácie* predpokladá sústreďovanie finančných prostriedkov do oblastí, kde sa očakáva najvyššie zhodnotenie vložených prostriedkov.
 - *Princíp doplnkovosti (asicionality)* súvisí s finančným rámcom regionálnej politiky. Problémové regióny je potrebné finančne podporiť. V regionálnej politike sa uplatňuje systém viaczdrojového financovania, čo v praxi znamená, že finančné zdroje určené na podporu problémových regiónov môžu byť kumulované z prostriedkov EÚ, zo štátnych prostriedkov, z prostriedkov regionálnych a miestnych samospráv i z prostriedkov súkromného sektora.
 - *Princíp monitorovania a hodnotenia programov a projektov* zabezpečuje priebežné sledovanie realizovaných opatrení a vyhodnocovanie efektívnosti vynakladaných prostriedkov.
 - *Princíp solidarity* uplatňujú krajiny a regióny s vyšším ekonomickým potenciálom voči hospodársky zaostávajúcim krajinám alebo regiónom prostredníctvom prerozdelenia verejných zdrojov určených na podporu ekonomického rastu v problémových regiónoch.

1.3.2 Regionálna politika EÚ

P. Čajka a L. Rýsová (2006) uvádzajú, že regionálna politika má rozhodujúce postavenie v rámci celkovej hospodárskej politiky EÚ. Pri zovšeobecnení skúseností krajín s trhovou ekonomikou za uplynulé obdobie možno v Európe rozlíšiť tri základné modely regionálnej politiky:

1. *Centrálno-alokačný*, uplatňovaný vo Francúzsku, Španielsku a Taliansku. Uprednostňuje operatívne riešenie zaostávania regiónov.
2. *Privátno-podnikateľský*, uplatňovaný v krajinách riadiacich sa ekonomickým liberalizmom (Anglicko, Belgicko).
3. *Decentralizovano-koordinovaný*, uplatňuje sa vo väčšine vyspelých štátov, kde regionálna politika predstavuje legalizovaný a inštitucionalizovaný systém.

A. Belajová a M. Fáziková (2004) charakterizujú štrukturálne fondy ako finančné nástroje EÚ, ktoré sú súčasťou rozpočtu EÚ. Ich základným cieľom je pomôcť vytvárať ekonomickú a sociálnu rovnováhu v rámci EÚ a postupne znižovať rozdiely medzi jednotlivými regiónmi. EÚ vytvorila štyri štrukturálne fondy s účelovým zameraním:

- *Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)* – je určený na pomoc pri znižovaní miery zaostávania medzi jednotlivými regiónmi a na znižovanie miery zaostávania najmenej podporovaných regiónov.

- *Európsky sociálny fond (ESF)* – je určený na podporu vzdelávacích systémov v hospodársky zaostávajúcich regiónoch. Podporuje tak všeobecné ako aj profesionálne vzdelávanie vo vymedzených regiónoch. Je tiež určený na odstraňovanie dlhodobej nezamestnanosti a začleňovanie mladých ľudí do ekonomického života.

- *Európsky poľnohospodársky garančný a usmerňovací fond (EAGGF)* – je podľa účelu rozdelený na dve sekcie – garančnú a usmerňovaciu. Z garančnej sekcie sú hradené všetky opatrenia, ktoré súvisia s uplatňovaním spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. Usmerňovacia sekcia sa podieľa na financovaní štrukturálnej a regionálnej politiky.

- *Finančný nástroj na podporu rybolovu (FIF)* – má za účel podporovať konkurencieschopnosť v rybolove a spracovaní rýb. Má tiež podporiť dosiahnutie rovnovážneho stavu medzi zdrojmi rýb a ich lovom.

1.4 Klasifikácia regiónov

Regióny možno klasifikovať podľa určitej hierarchie, resp. podľa úrovne, na ktorej sa v rámci určitej hierarchie, resp. podľa úrovne, na ktorej sa v rámci určitej hierarchie nachádzajú.

Podľa tohto prístupu rozlišujú **M. Hampl, V. Gardavský a K. Kühn (1987)** šesť hierarchických regiónov:

1. *lokálna úroveň*, ktorá zodpovedá jednotlivým sídlam s dominujúcou obytnou funkciou.

2. *mikroregionálna úroveň*, ktorá predstavuje relatívne uzavretú jednotku z hľadiska každodenného pohybu obyvateľstva, prevažuje obytná funkcia doplnená o obslužnú funkciu – pracovné príležitosti, služby.

3. *vyššia regionálna úroveň alebo tiež makroregión* v rámci štátu je relatívne veľkým územím s výrazným veľkomestským centrom. Ide o teritória s dlhodobejším pohybom obyvateľstva, napr. migrácia obyvateľstva, štúdium na vysokej škole, regionálne banky, regionálne kooperácie a médiá.

4. *národnú úroveň* predstavujú územia celých štátov, v rámci ktorých je relatívne uzavretá väčšina ekonomických a kultúrnych väzieb. Na tejto úrovni sa formujú tzv.

metropolitné areály – hlavné a vedľajšie, ktoré sú navzájom pospájané koncentračnými osami.

5. *nadnárodná (subglobálna) úroveň* zodpovedá veľkým geografickým útvarom, ktorý priťahuje väčšinu činností závislých od centrálnej polohy a poskytuje kvalitnú dopravnú, telekomunikačnú infraštruktúru.

6. *globálna úroveň*, ktorá reprezentuje makropohľad na zemský povrch v zmysle bohatého severu a chudobného juhu, prípadne bohatého západu a chudobného východu.

Vhodný metodologický prístup ku klasifikácii regiónov zvolili autori **G. Maier a F. Tödtling (1998)**, ktorí sa nesnažia o presné vymedzenie regiónu, a to nielen z hľadiska geografického ohraničenia, ale ani z hľadiska konkrétnej typológie, čiže druhu regiónu. Podľa nich totiž možno regióny klasifikovať podľa dvoch skupín kritérií, a to homogenity a funkčnosti.

Prostredníctvom priestorovej analýzy možno podľa **K. Ivaničku a A. Ivaničkovej (2007)** rozlíšiť tri kategórie regiónov:

1. *homogénne alebo tiež rovnírodé regióny*, ktoré sa vyznačujú jednou dominantnou charakteristikou, ktorá identifikuje predmetné územia a zároveň ho odlišuje od iných, susedných území.

2. *nodálne alebo tiež tzv. uzlové regióny*, pre ktoré sú typické určité priestorové vzťahy územného jadra k jeho zázemiu, resp. ide o územia vnútorne späté s uzlami. Spravidla sú to spádové územia, ktorých imaginárne hranice sa končia práve tam, kde už oslabli, resp. sa úplne stratili vnútorné väzby medzi uzlom, pričom začínajú pôsobiť určité väzby a vzťahy smerom k inému uzlu.

3. *komplexné regióny, nazývané tiež integrované*, sú syntézou homogénno-funkcionálneho a uzlovo-štruktúrneho usporiadania. Táto syntéza umožňuje tvorbu hierarchickej štruktúry regiónu. Pre túto kategóriu regiónu je charakteristický všestranný rozvoj jednotlivých častí územia, bez výraznejších disparít.

A. Belajová a M. Fáziková (2005) uvádzajú základnú typológiu ekonomických regiónov. Rozlišujú rozvinuté regióny a problémové regióny, ktoré sa členia na zaostávajúce, deprimované a s upadajúcimi mestskými centrami.

- Pre *rozvinuté regióny* je charakteristické, že počet a štruktúra ekonomických subjektov, činností a väzieb medzi nimi dokáže zabezpečiť predpoklady na hospodársky rast i rozvoj, ako aj na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. V regióne sa nachádza

dostatok vlastných zdrojov, ktoré postačujú na zabezpečenie dlhodobého, vyváženého a trvalo udržateľného rozvoja. Ekonomické ukazovatele rozvinutého regiónu sú v porovnaní s priemernou úrovňou štátu priaznivejšie a ich vývoj dynamickejší.

- Osobitnú pozornosť, nielen zo strany štátu, si zasluhujú *problémové regióny*. Existuje viacero druhov problémových regiónov, v závislosti od príčiny, ktorá problém v území vyvolala. Vnútorý potenciál takýchto regiónov je nedostatočný na to, aby zabezpečil hospodársky rast a rozvoj, pričom región nedokáže čeliť potrebe štrukturálnych zmien práve v dôsledku nedostatočného množstva a kvality vnútorných zdrojov.

1.5 Rozvojové faktory regiónu

Faktory rozvoja regiónov môžeme podľa **A. Belajovej a M. Fázikovej (2005)** rozčleniť na dve skupiny:

- *vonkajšie faktory (exogénne)* - zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú mimo regiónu a vplývajú na jeho regionálny rozvoj ako napr. hospodárska politika, predstavujú vonkajšie podmienky regionálneho rozvoja. Faktormi exogénneho rozvoja sú:

- stratégia a politika hospodárskeho a sociálneho rozvoja krajiny,
- regulačné nástroje riadenia uplatňované na makro úrovni,
- ekonomická sila štátu,
- rozvoj technickej infraštruktúry nadregionálneho významu,
- politický systém,
- etika a morálka.

- *vnútorné faktory (endogénne)* - vnútorné podmienky regiónu sú tie, ktoré sa nachádzajú priamo v ohraničenom území konkrétneho územného celku.

Medzi základné faktory rozvoja regiónu, ako uvádzajú zaraďujeme:

- prírodné zdroje
- obyvateľstvo a pracovné zdroje
- ekonomické činnosti
- infraštruktúra

Prírodné zdroje

Podľa **A. Belajovej a M. Fázikovej (2005)** ovplyvňujú ekonomický rozvoj v regióne najmä tým, že vytvárajú podmienky pre lokalizáciu ekonomických činností,

vplývajú na formovanie sídelnej štruktúry a v neposlednom rade ovplyvňujú spôsob života ľudí v regióne.

Medzi prírodno-geografické podmienky, ktoré majú najvýraznejší vplyv na rozvoj regiónov patria rozloha územia, geologické pomery, geomorfologické pomery, klimatické pomery a hydrologické pomery.

Obyvateľstvo a pracovné zdroje

Obyvateľstvo, ako uvádza **M. Buček (2007)**, je výrobcom i spotrebiteľom zároveň. Vo vzťahu k ekonomickému rozvoju sú dôležité jeho kvalitatívne a kvantitatívne znaky ako aj jeho pohyb. Koncentrácia obyvateľstva v priestore je dôležitým rozvojovým faktorom z dôvodu, že vytvára silnejšie trhové pole pre obchodné spoločnosti, ako aj väčšiu ponuku práca. Rozmiestňovanie obyvateľstva a rozmiestňovanie ekonomických aktivít sú navzájom prepojené a podmieňujúce sa procesy. Na koncentráciu obyvateľstva v priestore vplýva aj sídelná štruktúra.

V priestore, kde sa nachádza viac mestských sídel a dedín s väčším počtom obyvateľstva rozmiestnených blízko seba, sa vytvára silnejšie trhové pole pre obchodné spoločnosti. Takéto regióny majú spravidla lepšie vybudovanú i technickú infraštruktúru, pretože náklady na jej budovanie sú vplyvom menších vzdialeností nižšie a využíva ju viac obyvateľov. Z toho vyplýva, že je veľmi dôležité sledovať dynamiku vývoja počtu obyvateľov predovšetkým vo vzťahu k budúcemu rozvoju regiónu.

Ekonomické činnosti

Ekonomické, t.j. výrobné činnosti podľa **V. Papcunovej a I. Gecíkovej (2007)** patria medzi základné faktory, ktoré najviac ovplyvňujú socioekonomickú úroveň regiónu. Môžeme sa stretnúť tiež s názvom ekonomický potenciál alebo hospodársky podsystem.

Význam ekonomických aktivít pre rozvoj regiónu je nasledovný:

- využívajú podmienky územia pre svoju lokalizáciu,
- svojou aktivitou vplývajú na tieto podmienky,
- sú zdrojom pracovných príležitostí,
- produkujú tovary a služby,
- ovplyvňujú dopyt obyvateľstva,
- vytvárajú verejné príjmy.

V regionálnej dimenzii sa môžeme stretnúť so všetkými druhmi výrob. Výrobný profil územia je obyčajne určený nosným odvetvím, pre ktoré územie splňa požiadavku zabezpečenia surovín, pracovných síl a disponuje ďalšími vhodnými územno-technickými predpokladmi.

Pre rozvoj regiónu majú výrobné činnosti nesmierny význam. Firmy ovplyvňujú ekonomickú, ale i sociálnu úroveň v regióne najvýznamnejším spôsobom. V regióne môžeme ekonomické činnosti klasifikovať podľa nasledujúcich kritérií:

- podľa viazanosti na prírodné zdroje
- podľa odvetvovej štruktúry
- podľa sektorovej štruktúry

Infraštruktúra

J. Rektořík (2002) uvádza, že infraštruktúra je súbor podmienok, ktoré zabezpečujú fungovanie ekonomiky. Je definovaná ako „spoločenský režijný kapitál“ a zahŕňa aj potrebné investície do odvetví podmieňujúcich ekonomický rozvoj. Patrí sem podstatná časť verejného sektoru, ktorá si vyžaduje úplnú alebo čiastočnú kontrolu samosprávnych a správnych orgánov.

A. Belajová a M. Fáziková (2005) tvrdia, že infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov. Rozvoj regiónov ako aj kvalita života v regiónoch sú výrazne ovplyvňované úrovňou rozvoja zariadení technickej a sociálnej infraštruktúry. Územie a infraštruktúra tvoria navzájom jeden funkčný celok. Na jednej strane charakter územia ovplyvňuje celý komplex zariadení, ktoré sa v ňom budujú a na druhej strane infraštruktúra pôsobí v regióne ako stimulačný nástroj socioekonomického rozvoja. V prípade jej nedostatočnosti sa však prejavuje jej destimulačný charakter. Ako lokalizačný faktor predstavuje širšie možnosti alokácie podnikateľských subjektov a skvalitnenie životných podmienok obyvateľov.

Infraštruktúru z pohľadu rozmiestnenia v priestore a uspokojovania základných potrieb obyvateľstva môžeme členiť na dve kategórie:

- *technickú infraštruktúru*

- *sociálnu infraštruktúru*

1.6 Technická a sociálna infraštruktúra

1.6.1 Technická infraštruktúra regiónu

V. Papcunová a I. Geciková (2007) charakterizujú technickú infraštruktúru ako dôležitý rozmiestňovací a rozvojový faktor, t.j. tú časť infraštruktúry, ktorá umožňuje premiestňovanie v priestore. Jej význam pre rozvoj regiónu je nasledovný:

- vytvára všeobecné produkčné a spotrebné podmienky,
- vtáhuje do ekonomického života aj menej rozvinuté alebo vzdialené oblasti,
- umožňuje koncentráciu výroby, prepravu pracovníkov, tovarov a služieb.

A. Belajová a M. Fáziková (2005) zaraďujú medzi zariadenia technickej infraštruktúry:

- dopravná sieť
- energetická sieť
- vodovodná sieť
- telekomunikačná sieť
- odpadové hospodárstvo

Významnú skupinu zariadení technickej infraštruktúry tvorí *dopravná sieť*. Priestorové rozloženie výroby a obyvateľstva vyžaduje prekonávanie vzdialeností. Vybudované cestné, železničné, vodné, letecké prepravné siete umožňujú približovať materiály, tovary i obyvateľstvo a izolované oblasti vtáhovať a približovať k rozvojovým pólom. Doprava sa preto považuje od začiatkov priestorovej teórie za závažný faktor lokalizácie ekonomických aktivít a regionálneho rozvoja vôbec. Rozvoj dopravy umožňuje koncentráciu výroby následne i jej špecializáciu a tak zvyšuje efektívnosť výroby. Je preto veľmi dôležité správne stanoviť smerovanie prepravných ťahov, optimálnu sieť dopravnej infraštruktúry a jej zaťaženie.

Ďalšou významnou skupinou je podľa **J. Tvrdoňa (2006)** *energetická sieť*. Zabezpečenie energie v priestore sa uskutočňuje prostredníctvom siete energetických zariadení, pričom je potrebné ich rozvoj koordinovať s rozvojom ekonomických aktivít a spotrebou obyvateľstva v regióne. Rozvoj týchto sietí v regióne je potrebné zabezpečovať jednak podľa jednotlivých druhov a jednak je potrebné uvažovať s ich vzájomnou substitúciou vyvolanou zmenou ekonomických podmienok pre spotrebiteľov a tým i zmenou štruktúry spotreby.

Významným limitujúcim zdrojom rozvoja regiónu sú i *vodné zdroje*. Nároky na vodné zdroje rastú po kvantitatívnej stránke (úžitková voda pre priemyselné použitie) ako i po kvalitatívnej stránke (voda pre potravinársky priemysel a obyvateľstvo). Náklady na

získanie, úpravu a odvod použitej vody v jednotlivých regiónoch značne stúpajú a tým sa stávajú významným faktorom pre lokalizáciu činnosti náročných na spotrebu vody. Zabezpečenie dostatku vody pre jednotlivé činnosti v regióne je značne investične náročné. Hlavné ťažisko pri zabezpečovaní zdrojov vody preberajú vodné nádrže.

Odpadové hospodárstvo podľa **A. Belajovej a M. Fázikovej (2005)**. Produkcia odpadu každého druhu si vyžaduje hľadanie spôsobu jeho likvidácie, s čím sú spojené vysoké náklady (odvoz, uskladnenie, likvidácia). Výsledným efektom je zlepšená kvalita životného prostredia. Producentom odpadu sú domácnosti rovnako ako firmy či organizácie. Od roku 2002 sa úhrada nákladov za likvidáciu odpadu preniesla väčšou mierou na občanov a firmy. V systéme odpadového hospodárstva je na Slovensku najviac dotiahnutý odvoz a likvidácia odpadu. Systémové riešenie likvidácie odpadu je vysoko investične náročné a hradené je prevažne z verejných zdrojov, ktoré absentujú tak v samosprávnych rozpočtoch ako aj v štátnom rozpočte.

1.6.2 Sociálna infraštruktúra regiónu

J. Tvrdoň (2006) uvádza, že sociálna infraštruktúra zastáva významné miesto v uspokojovaní základných a ostatných potrieb obyvateľstva, ale má vplyv aj na rozmiestňovanie niektorých výrobných zariadení.

Objektom rozmiestňovania sociálnej infraštruktúry sú:

- byty
- zariadenia obchodu a stravovania
- zdravotnícke zariadenia
- školské a výchovné zariadenia
- vedecké, výskumné a projektové zariadenia
- kultúrne zariadenia
- administratívno-správne zariadenia
- rekreačné a športové zariadenia
- sociálne zariadenia

Rozmiestňovanie zariadení sociálnej infraštruktúry má niektoré špecifiká:

- úzko súvisia s rozmiestnením obyvateľstva a územnou viazanosťou na sídelnú štruktúru
- na niektoré zariadenia má značný vplyv rozmiestnenie a rozvoj výroby

-
- administratívno-územné členenie pôsobí na ich rozmiestnenie nielen ako inštitucionálny faktor, ale ovplyvňuje aj dimenzovanie zariadení čo do veľkosti, okruhu používateľov a pod.
 - prírodné faktory pôsobia na rozmiestňovanie tých zariadení, ktoré sú priamo viazané na prírodné zdroje, napr. rekreačné zariadenia.

Ako opisuje **A. Belajová (2005)**, priestorová koncentrácia sociálnej infraštruktúry je výhodná preto, že umožňuje stále a mnohostranné kontakty, spoluprácu a prenos informácií ako aj prenos podnetov pre rozvoj (školsťvo, výskum). Umožňuje tiež priamu kooperáciu medzi jednotlivými činnosťami, ktoré podmieňujú dosahovanie kvalitnejších výkonov a služieb.

Koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je zdrojom aglomeračných úspor, ktoré majú charakter:

- výhod technického charakteru a to pri výstavbe a prevádzke príslušných zariadení
- výhod ekonomických, t.j. zvyšujúcich ekonomickú efektívnosť vo výstavbe i prevádzke zariadení, ktoré sú investične náročné (školy, nemocnice, obchodné domy)

Koncentrácia a špecializácia zariadení sociálnej infraštruktúry opisom **A. Belajovej a M. Fázikovej (2005)** je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo väzbe na dopyt, pretože ovplyvňuje ich využiteľnosť. V rozhodujúcej prevahe, bol financovaný z verejných zdrojov. Zmena spoločensko – ekonomického systému, priniesla na Slovensko zmeny v prerozdelení zodpovednosti za rozvoj a teda i financovanie investične a prevádzkovo náročnej sociálnej infraštruktúry medzi:

- štátnu správu
- miestnu a regionálnu samosprávu
- súkromný sektor

Preto je dôležité, aby v regióne vzájomne spolupracovali všetci aktéri zabezpečujúci rozvoj sociálnej infraštruktúry a to nielen vo fáze spracovania koncepcií, ale aj vo fáze realizácie. Koncentrácia zdrojov, verejných a súkromných do priestoru a smerovaná do rozvoja sociálnej infraštruktúry, môže pomôcť dynamike jej rozvoja, pričom sa zachová rôznorodosť a identita vlastníckych foriem.

2 CIEĽ PRÁCE

Kvalita života obyvateľov je výrazne ovplyvňovaná úrovňou rozvoja endogénnych faktorov v obciach.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je analyzovať úroveň a možnosti rozvoja endogénnych faktorov vo vybraných obciach. Je preto nevyhnutné sa zaoberať faktormi, ktoré vplývajú na ich rozvoj a navrhnúť zameranie sa obce na faktory s najvyšším rozvojovým potenciálom pre každú obec.

Parciálne ciele:

1. výber obcí a ich stručná charakteristika
2. analýza vybraných obcí z pohľadu ich endogénnych faktorov
 - prírodné zdroje
 - obyvateľstvo
 - ekonomický potenciál
 - infraštruktúra
3. SWOT analýza endogénnych faktorov jednotlivých vybraných obcí
4. komparácia úrovne endogénnych faktorov v jednotlivých obciach
5. návrhy a odporúčania pre ďalší rozvoj obcí

3 METODIKA PRÁCE

Metodický postup bakalárskej práce bol rozpracovaný do niekoľkých, na seba nadväzujúcich krokov:

1. Zvládnutie teoretickej časti, v ktorej sme pracovali s dostupnou odbornou a zahraničnou literatúrou a internetovými zdrojmi týkajúcimi sa problematiky endogénnych rozvojových faktorov obcí. Zamerali sme sa na definovanie základných pojmov súvisiacich s našou problematikou, snažili sme sa vniesť do práce prehľad o klasifikácií regiónov, o faktoroch regionálneho rozvoja a ich jednotlivých vplyvoch na rozvoj regiónu.

2. Výber obcí na základe 5. veľkostnej kategórie obcí s počtom obyvateľov v rozmedzí od 2000 do 5000 obyvateľov. Ďalším kritériom výberu bola poloha v Nitrianskom samosprávnom kraji a ich blízkosť k mestu Nitra. Konečným kritériom výberu obcí boli dostupné zdroje informácií z obcí a ich poznanie.

- Mojmírovce – 2694 obyvateľov – 14 km od mesta Nitra
- Cabaj-Čápor – 3698 obyvateľov – 10 km od mesta Nitra
- Močenok – 4411 obyvateľov – 18 km od mesta Nitra

3. Stručná charakteristika obcí z pohľadu ich histórie a vymedzenia polohy.

4. Analýza endogénnych rozvojových faktorov daných obcí.

- prírodný potenciál (klimatické pomery, hydrologické pomery, fauna a flóra, životné prostredie, odpadové hospodárstvo)
- demografický potenciál (veková a vzdelanostná štruktúra k 31.12.2008, náboženská a národnostná štruktúra obyvateľov k 31.12.2001)
- ***Index starnutia populácie*** $I_S = \frac{\text{počet obyv. v poproduktívnom veku}}{\text{počet obyv. v predproduktívnom veku}} \times 100$
- rozpočtové hospodárenie obce (príjmy a výdaje obce, podnikateľské subjekty, ekonomická a daňová sila obce k 31.12.2008)

- ***Ekonomická sila obce*** $ESi = \frac{\sum \text{celkové príjmy obce}}{\text{počet obyvateľov}}$

-
- **Daňová sila obce**

$$DSi = \frac{\sum \text{daňové príjmy obce}}{\text{počet obyvateľov}}$$

- infraštruktúra (jednotlivé indikátory technickej a sociálnej infraštruktúry)

5. SWOT analýza endogénnych faktorov, silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia pre jednotlivé vybrané obce podľa spracovaných informácií pre každú oblasť endogénnych faktorov.

6. Komparácia medzi jednotlivými faktormi vo vybraných obciach navzájom.

7. Predloženie návrhov na zvýšenie a zlepšenie kvality života vo vybraných obciach na základe poznatkov.

Materiály použité na vypracovanie bakalárskej práce:

- knižné zdroje
- internetové zdroje
- programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
- štatistiky

Použité metódy práce:

1. Metóda vedeckej abstrakcie bola využitá pri riešení danej problematiky spracovanej v teoretickej časti práce
2. Metóda analýzy rozvojových faktorov regiónu a SWOT analýza týchto faktorov vo vybraných obciach spracovaná v analytickej časti vlastnej práce. Práca má z časti kompilačný charakter.
3. Komparácia jednotlivých endogénnych faktorov medzi regiónmi navzájom spracovaná vo vlastnej časti práce.
4. Metóda syntézy pri formovaní návrhov

4 VLASTNÁ PRÁCA

4.1 Charakteristika obce Mojmirovce

História

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1156. Názov Mojmirovce vznikol v roku 1948. Hranicu s Osmanskou ríšou tvoril potok Cedron pri Poľnom Kesove. V 16. storočí obec napadli Turci aj cisárske vojská. V 17. storočí bola obec osídlená maďarskými kalvínmi a neskôr osadníkmi zo Švábska. Od roku 1698 sa Mojmirovce vyvíjali ako zemepánske mestečko s trhovým právom. V 18. storočí sa stala obec panstvom rodu Huňadyovcov. Začali tu pestovať zemiaky, chovať kvalitné ovce a založili chov ušľachtilých koní. V tomto období sa tu usadili Židia, ktorí tu postavili synagógu. V 19. storočí tu bol zaznamenaný rozkvet remeselníctva a 20. storočie sa nieslo v znamení rozvoja, modernizácie a budovania.

Vymedzenie a poloha územia

Obec Mojmirovce je súčasťou mikroregiónu Cedron, ktorý je záujmovým združením právnických osôb. Združenie spája obce Cabaj-Čápor, Mojmirovce, Poľný Kesov, Svätoplukovo, Štefanovičová a Veľká Dolina. Od mesta Nitra je obec vzdialená 14 km južne. Rozkladá sa v priestoroch Urmínskej kotliny pri potoku Cedron, po oboch brehoch sú vršky Nitrianskej kopcoviny. Nadmorská výška územia je 210 m.n.m. a celkovo územie patrí do výškového stupňa nížiny. Stred obce má nadmorskú výšku 140 m.n.m., najvyššia nadmorská výška je 179 m.n.m na Čáсарovskej hore. Obec Mojmirovce je súčasťou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

4.1.1 Prírodný potenciál

Klimatické pomery

Z klimaticko-geografického hľadiska patrí obec do nížinnej klímy, ktorá je charakterizovaná miernou intenzitou teplôt a suchou až mierne suchou klímou, so zrážkami 600-650 mm a rovinným charakterom územia.

Hydrologické pomery

Z vodohospodárskeho hľadiska patrí územie obce do povodia rieky Váh. Základ siete vodných tokov tvorí Cabajský potok, pod starým názvom Cedron, ktorý preteká v severojužnom smere. Vodné zdroje predstavujú artézské studne.

Geologické pomery

Geologický podklad tvoria spraše a sprašové hliny. Z pôdných typov prevládajú černoze, hnedozeme, miestami slabo glejové černoze. Z hľadiska zemetrasnej činnosti sa obec nachádza v pásme, ktoré je charakterizované ako najmenej zaťažené. Rozloha katastra je 1987 ha a poľnohospodárskej pôdy je 1777 ha.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu tvoria v okolí vodných tokov a podmáčaných plôch jeseňovo-brestovo-dubové a jelšové lužné lesy, územie v súčasnosti prevažne premenené na poľnohospodársku pôdu tvorili dubovo-hrabové lesy, dubové a cerovo-dubové lesy. Zeleň v krajine dopĺňa zeleň vo vidieckych sídlach. Vysoký podiel majú súkromné záhrady ale aj prírodné prvky ako brehové porasty potokov a lúky. Hlavnými pestovanými rastlinami sú obiloviny a olejniny. V obci je pomerne veľké zastúpenie vinogradov.

Nachádzajú sa tu druhy zvierat, ktoré znášajú vplyv poľnohospodárskej činnosti, alebo sú viazané na lesné porasty, vodné toky a plochy, alebo znášajú blízkosť človeka a jeho obydla. Na území sa vyskytuje poľovná zver – hlavne srnčia a drobná poľovná zver.

4.1.2 Demografický potenciál

Ku koncu roka 2008 žilo v obci Mojmírovce 2810 obyvateľov, z toho 49 % tvoria muži a 51 % ženy. Z hľadiska vývoja obyvateľov, má väčšie zastúpenie obyvateľstvo v poproduktívnom veku, oproti obyvateľom v predproduktívnom veku. Počet obyvateľov má rastúcu tendenciu. Obec Mojmírovce vykazuje nepomer medzi počtom živonarodených a zomrelých a to z dlhodobého hľadiska. Prirodzený prírastok sa za posledných 10 rokov pohybuje v mínusových hodnotách, avšak prírastok prisťahovaním dosahuje pozitívne hodnoty. To znamená, že do obce sa viac obyvateľov prisťahuje, ako odsťahuje. Celkový prírastok v obci sa touto skutočnosťou pohybuje v kladných hodnotách. V reprodukcii obyvateľstva pretrváva nepriaznivý vývoj

z dôvodu starnutia obyvateľstva a dôsledkom poklesu živonarodených detí a zmeny vekovej štruktúry obyvateľstva.

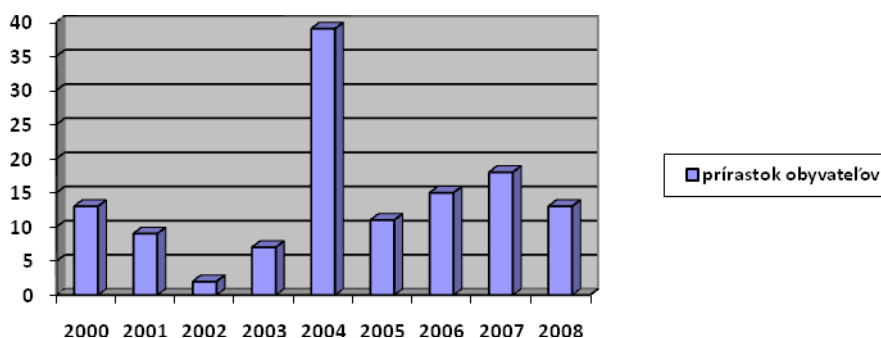
Tabuľka č.1: Veková štruktúra obyvateľov v obci Mojmírovce k 31.12.2008

	Predproduktívne obyvateľstvo	Produktívne obyvateľstvo	Poproduktívne obyvateľstvo	Index starnutia
počet obyv.	419	1764	627	149
počet obyv. v %	14,91 %	62,77 %	22,32 %	

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov statistik.sk

Z tabuľky č. 1 vyplýva, že v obci má index starnutia vyššiu hodnotu ako 100, čo znamená, že ide o degresívny typ populácie.

Graf č.1: Vývoj prírastkov obyvateľov v obci Mojmírovce

Zdroj: vlastné spracovanie

Na grafe č.1 sledujeme vývoj prírastkov obyvateľov v jednotlivých rokoch, ktorý je v kladných hodnotách. V posledných rokoch sa prejavuje starnutie obyvateľstva dôsledkom poklesu živonarodených detí a následnej zmeny vekovej štruktúry obyvateľstva. Počet obyvateľov sa zvyšuje prisťahovaním obyvateľov z mesta.

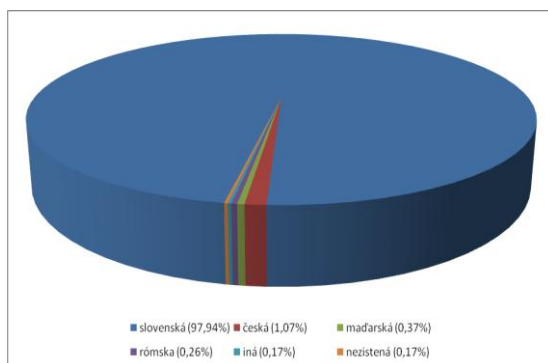
Tabuľka č.2: Prehľad cirkvi s počtom obyvateľov v obci Mojmírovce k 31.12.2001

Vierovyznanie	Počet obyvateľov v %	Počet obyvateľov
Rímskokatolícka cirkev	88	2473
Evanjelická cirkev	1,0	28
Gréckokatolícka cirkev	0,3	9
Iné a nezistené	2,7	76
Bez vyznania	8,0	224

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

V tabuľke č. 2 sú obyvatelia rozdelení podľa príslušnej cirkvi, ku ktorej sa hlásia. Prevažná väčšina obyvateľstva sa hlási k rímskokatolíckej cirkvi, až 88%.

Graf č.2: Národnostné zloženie obyvateľstva obci Mojmírovce k 31.12.2001

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Národnostné zloženie obce Mojmírovce možno považovať za etnograficky vyrovnanú, nakoľko až 98 % obyvateľov sa hlási k slovenskej národnosti. Česká národnosť je zastúpená 1 %. Zvyšok obyvateľov tvoria maďarská, rómska, iná a nezistená národnosť.

Tabuľka č.3: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v obci Mojmírovce k 31.12.2008

Stupeň vzdelania	Počet obyvateľov	Počet obyvateľov v %
Základné	705	25,1
Učňovské bez maturity	672	23,9
Učňovské s maturitou	124	4,4
Stredné odborné	348	12,4
Stredné všeobecné	165	5,9
Vysokoškolské	231	8,2
Ostatné bez udania	9	0,3
Ostatné bez vzdelania	9	0,3
Deti do 16 rokov	547	19,5

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z PHSR obce Mojmírovce

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva má zásadný význam pre rozvoj ďalšieho obyvateľstva. Podľa tabuľky č.3 možno konštatovať, že úroveň vzdelania v obci nie je na vysokej úrovni. Obec Mojmírovce má najväčší podiel obyvateľstva so základným vzdelaním – 25,1%, učňovské bez maturity má 23,9% obyvateľov, učňovské s maturitou 4,4%, stredoškolské spolu 18,3% a vysokoškolské len 8,2% obyvateľov.

4.1.3 Ekonomický potenciál

Rozpočtové hospodárenie obce

Daňové príjmy tvoria najstabilnejšiu a najvýznamnejšiu zložku rozpočtu. Tvoria 62% z celkového príjmu, čo je 980 892 €. 30% tvoria granty, dotácie a transfery – 445 860 € a zvyšných 8% tvoria nedaňové príjmy, t.j. príjmy z podnikania, administratívne poplatky a iné poplatky – 59 315 €. Kapitálové príjmy obce sú v sume 133 € za príjazdovú cestu k pozemku. Príjmy obce za rok 2008:

Príjmy obce 1 486 200 €

Bežné výdavky obce zahrňujú výdavky verejnej správy, ochranu pred požiarmi, všeobecnú pracovnú oblasť, nakladanie s odpadmi, rozvoj bývania verejné osvetlenie, rekreácia, kultúra a náboženstvo, vzdelávanie a sociálne zabezpečenie v sume 1 068 638 €. Do kapitálových výdavkov patria novovybudované vodovodné a kanalizačné prípojky pre občanov, čo zahrňuje suma 6700 €. Výdavky na finančné operácie v sume 373 432 € na splátku prenájmu – lízingu a splátku úverov a úrokov na nájomné byty, komunikácie a chodníky. Výdavky obce za rok 2008:

Výdavky obce 1 448 770 €

V prepočte na jedného obyvateľa k 31.12.2008 v obci:

Ekonomická sila obce: 529 €

Daňová sila obce: 326 €

Výdavky na 1 obyvateľa: 516 €

Podnikateľské subjekty

Z hospodárskej analýzy vyplýva, že v obci malo v roku 2004 zastúpenie 195 podnikateľských subjektov, ktoré zabezpečovali ekonomický rozvoj obce. Právnických osôb bolo 37 a fyzických osôb 158, z toho 149 živnostníkov a 4 samostatne hospodáriaci roľníci. Podnikateľské subjekty, ktoré majú zastúpenie v priemysle odevnom - Rematex, potravinárskom – TAURIS Nitra,s.r.o. (výroba trvanlivých mäsových výrobkov), PD Mojmírovce (vínne hospodárstvo, tradičná poľnohospodárska produkcia, výroba mäsových výrobkov), Pekáreň, Pálenica, drevospracujúcom – Stolárstvo, kovospracujúcom – KOVOMONT ATC, J. Rodný – kovovýroba, plynárenskom – SPP s prevádzkou v Ivánke pri Nitre, stavebníckom – PD Mojmírovce, Stavebniny Dušan Palatický, v oblasti dopravy a servisu – PORT autodoprava,

Pneuservis, remeselná výroba - predmety z dreva a ďalšie služby živnostníkov v oblasti remeselnej výroby.

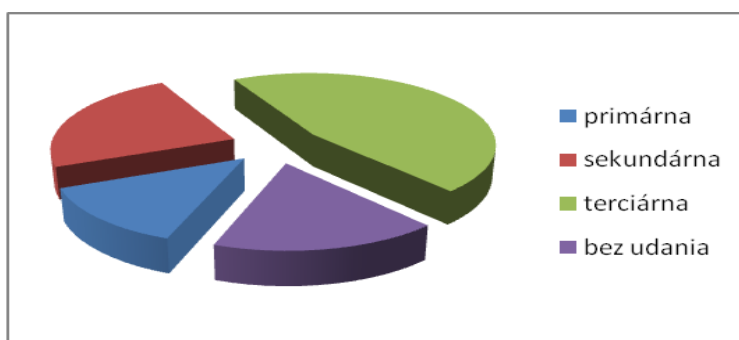
Obec Mojmírovce patrí medzi tradičné poľnohospodárske obce, čomu zodpovedajú aj subjekty pôsobiace v poľnohospodárskej výrobe. Poľnohospodársku aktivitu realizujú podniky – PD Mojmírovce s rastlinnou a živočíšnou výrobou, mäsiarstvo, stavebné práce. S rastlinnou a živočíšnou výrobou tiež PD Ivanka pri Nitre a s prevažne rastlinnou výrobou spol. s r.o. Sirius Agro, v.d. Dolina a 14 SHR.

Zamestnanosť a nezamestnanosť

V obci je ekonomicky aktívnych 1413 obyvateľov, čo je 50,3% z celkového počtu obyvateľov. Ženy tvoria 46%, ekonomicky aktívnych mužov je 54%. Až 42% ekonomicky aktívneho obyvateľstva odchádza za prácou mimo obce, nakoľko v obci nie je vytvorený dostatočný počet pracovných príležitostí. Počet nezamestnaných v obci, ktorí sa zúčastňujú na aktivačných prácach je 198. Najviac pracovných príležitostí je v oblasti poľnohospodárstva, priemyslu a služieb. Obyvatelia obce pociťujú negatívny dopad sociálno-ekonomických zmien, ktoré sa prejavujú vo forme nezamestnanosti, znížení príjmov a zvyšovania cien.

Obyvatelia obce sa delia podľa sektorovej zamestnanosti na tri základné sektory – primárny, sekundárny a terciárny sektor ako je znázornené v grafe č.3. Najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov, až 47% je zamestnaných v terciárnom sektore, ktoré zahŕňa stavebníctvo, veľkoobchod, maloobchod, hotely, verejná správa, školstvo, zdravotníctvo, sociálna starostlivosť. V sekundárnom sektore, v priemyselnej výrobe pracuje 23% ekonomicky aktívneho obyvateľstva, v primárnom sektore v odvetví poľnohospodárstva pracuje 13% ekonomicky aktívneho obyvateľstva a 17% ekonomicky aktívnych obyvateľov neudalo svoje zaradenie v sektore.

Graf č.3: Sektorová zamestnanosť obyvateľstva obce k 31.12. 2008

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov PHSR

4.1.4 Infraštruktúra

Technická infraštruktúra

Dopravné siete

Cestná doprava obci Mojmírovce je komunikačne napojená cestou III triedy, ktorá prechádza obcou Cabaj-Čápor, Svätoplukovo, Mojmírovce a ďalej pokračuje do obce Poľný Kesov. Z Mojmíroviec je vedená cesta III triedy s napojením na cestu I triedy smer Nitra - Nové Zámky – Komárno. V obci Cabaj-Čápor je pripojenie na cestu II triedy smer Nitra – Šaľa. Miestne komunikácie v obci I. – IV. triedy sú 37 km dlhé, prevažne asfaltové a v zlom technickom stave. V obci sa nachádza 3,5 km chodníkov, ktoré je však nutné v niektorých úsekoch dobudovať kvôli bezpečnosti. V obci sa nenachádzajú parkovacie plochy.

Železničná doprava v obci nie je vybudovaná. Najbližšia železničná stanica k obci je železničná stanica Ivanka pri Nitre vzdialená 3 km. Pre osobnú aj nákladnú dopravu na trati Nové Zámky - Ivanka pri Nitre - Nitra - Veľké Bielice – Prievidza.

Autobusová doprava je ťažisková doprava vzhľadom k tomu, že obcou neprechádza železničná trať. Cez obec v súčasnosti premávajú autobusové linky Nitra – Veľká dolina a Nitra – Rastislavice.

Vodovodné siete

Zásobovanie pitnou vodou je zabezpečené z prívodného skupinového vodovodu Jelka – Galanta – Nitra. Rozvod úžitkovej vody nie je riešený.

Kanalizačné rozvody sú projektované k vybudovanej čističke odpadových vôd, ktorá je v prevádzke od roku 1993 a je navrhnutá pre 1500 ekvivalentných obyvateľov. V súčasnej dobe sa pripravuje intenzifikácia ČOV, z dôvodu pripojenia ďalších obcí. V obci sa nenachádzajú domové čističky odpadových vôd.

Energetické siete

Elektrickou energiou je obec zásobovaná z existujúceho vzdušného 22kV vedenia, s vybudovanými 8 distribučnými trafostanicami, ktorých výkon v súčasnosti postačuje na celkové pokrytie odberu elektrickej energie v obci. Verejné osvetlenie na existujúcich stĺpoch je riešené výbojkovými svietidlami, ktoré sú zastarané, avšak sú priebežne vymieňané za nové úspornejšie typy svietidiel.

V severnej časti obce sú vedené rozvody plynu stredotlakových rozvodov, prostredníctvom ktorých je zlepšený stav životného prostredia znížením tuhých palív. V súčasnosti je takmer kompletný počet plynových prípojok k rodinným domom a objektom občianskej vybavenosti. Prevažuje využívanie plynu nad elektrinou či už na vykurovanie, teplú úžitkovú vodu alebo varenie.

Telekomunikačné siete

Telefónne prípojky sú riešené vzdušnými rozvodmi z podperného stĺpa, na ktorých sú inštalované telekomunikačné zariadenia, ktoré zabezpečujú ich funkčnosť. Sú realizované podľa počtu objednávok a kapacity digitálnej ústredne, ktorá je v obci vybudovaná. Obec má aj svoj obecný rozhlas na prízemí Obecného úradu v Mojmirovciach.

Odpadové hospodárstvo

Na zlepšenie stavu životného prostredia a rast životnej úrovne obyvateľstva má výrazný vplyv riešenie problematiky komunálneho odpadu. Obecné zastupiteľstvo obce Mojmirovce sa uznieslo na všeobecnom záväznom nariadení o zbere, preprave a zneškodňovaní komunálneho odpadu. Obec zabezpečuje na tzv. zbernom dvore zber separovaného odpadu a na určených miestach sú umiestnené kontajnery na sklo. V budúcnosti obec plánuje zriadiť zberový dvor pre separovaný odpad a regionálnu kompostáreň na spracovanie biologického odpadu.

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

V súčasnosti je v obci 25 rozostavaných domov a 120 voľných stavebných pozemkov pre individuálnu bytovú výstavbu. V priebehu 10 rokov sa plánuje vybudovať 4 – 5 nových komunikácií, kde je predpoklad vytvoriť ďalších 170 pozemkov pre individuálnu bytovú výstavbu. Obec uvažuje v budúcnosti s ďalšou výstavbou bytových domov.

Kultúrne zariadenia

V obci sa nachádza niekoľko národných kultúrnych pamiatok a historických pamiatok, historický park, pamätná izba a 3 významné hroby. Na organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí rôzneho druhu obec disponuje veľkým spoločenským domom, kde pracujú kluby pre deti a mládež, spevokol Senior, dychová hudba, knižnica. Kultúrno-spoločenské podujatia a výstavné podujatia bývajú tiež organizované

v priestoroch historického huňadyovského kaštieľa. Pre kultúrne aj športové účely v obci slúži aj areál Poľovníckeho združenia.

Školské zariadenia

Zastúpenie v obci Mojmírovce majú všetky typy škôl. Od materskej školy, cez plnoorganizovanú základnú školu, základnú umeleckú školu, odborné učilište až po vysokú školu pre dospelých tzv. inštitút vzdelávania COOP Jednota, a.s.

Rekreácia a šport

V obci sa nachádza futbalové ihrisko s budovou, kde je vybudovaný tenisový kurt, volejbalové ihrisko a plocha pre hokejbal. Základná škola disponuje dvoma telocvičňami, Kaštieľ disponuje jednou telocvičňou a okrem toho saunou, bazénom s protiprúdom, plaveckým bazénom, posilňovňou, tenisovými kurtmi, volejbalovým ihriskom, krytou strelnicou na krátke zbrane a minigolfom.

Zdravotnícke zariadenia

Zdravotná starostlivosť obyvateľom je zabezpečená obvodným zdravotným strediskom s ambulanciami pre deti a dorast, praktický lekár pre dospelých a stomatólog. Nachádza sa tu aj lekárň. V obci sa nenachádza dom opatrovateľskej služby.

4.1.5 SWOT analýza obce Mojmírovce

<u>Silné stránky :</u>	<u>Slabé stránky :</u>
<ul style="list-style-type: none">• vhodné klimatické podmienky• vysoký podiel poľnohospodárskej pôdy• pozitívny demografický vývoj obyvateľstva• kladné migračné saldo• rozvinuté poľnohospodárske družstvo a ostatné podniky• množstvo atrakcií z pohľadu rozvoja cestovného ruchu• základná občianska vybavenosť• dostatočné priestory pre kultúrne podujatia	<ul style="list-style-type: none">• čierne skládky• nedostatočná verejná zeleň• nízka kvalifikačná sila pracovnej sily• migrácia kvalifikovaných síl• chýbajú parkovacie miesta• zlá kvalita komunikácií a chodníkov• zlý technický stav budov• chýba dom opatrovateľskej služby

<ul style="list-style-type: none"> • dostatočné dopravné spojenie 	
<p><u>Príležitosti :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zdroje kvalitnej pitnej vody • riešenie problematiky komunálneho odpadu • revitalizácia potoka Cedron • rast počtu obyvateľov prisťahovaním • realizovať projekty cezhraničnej spolupráce • podpora nových podnikateľských prevádzok • rekonštrukcia kultúrnych pamiatok • dobudovanie komunikácií a chodníkov 	<p><u>Ohrozenia :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • poľnohospodárske podniky s negatívnymi dopadmi na životné prostredie • vodná a veterná erózia • pretrvávajúci nedostatok pracovných príležitostí v obci pre obyvateľov s vyšším vzdelaním • nedostatok finančných prostriedkov • slabý záujem investorov o región • nedostatok vlastných prostriedkov na realizáciu rozvojových zámerov

4.2 Charakteristika obce Cabaj-Čápor

História

Obec Cabaj-Čápor vznikla zlúčením obce Cabaj s obcou Čápor. Obec Cabaj patrila nitrianskemu biskupstvu a zemianskym rodinám Emödyovcov, Thuróczyovcov, Majthényiovcov a iným. V 19. storočí pracovali obyvatelia v priemysle a na železnici. V roku 1924 bola spojená s Čáporom a neskôr v roku 1939 opäť osamostatnená. Čápor bol farskou obcou nitrianskeho arcidiakonátu. V roku 1248 patrila Nitrianskemu hradu a neskôr Nitrianskemu biskupstvu v panstve Sládečkovce. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, košíkárstvom, pletli slameničky a zhotovovali metly.

Vymedzenie a poloha územia

Obec sa nachádza v juhovýchodnej časti Nitrianskeho okresu, v blízkosti okresného mesta Nitra. Hraničí s obcami Nitra, Svätoplukovo, Močenok a Jarok. Obec je súčasťou mikroregiónu Cedron. Obec leží v Podunajskej nížine, v južnej časti Nitrianskej sprašovej pahorkatiny na hornom toku Cabajského potoka.

Sídlny útvar Cabaj-Čápor sa skladá z dvoch bývalých samostatných obcí Cabaj a Čápor, ktoré boli v minulosti niekoľkokrát zlúčené a osamostatnené. K ich

poslednému opätovnému zlúčeniu došlo v roku 1974 a trvá dodnes. K samostatnému sídelnému útvaru patria aj miestne časti Nový Cabaj, Pereš, Riegler a Hrušťov.

4.2.1 Prírodný potenciál

Klimatické pomery

Cabaj-Čápor patrí do teplej klimatickej oblasti so suchou a miernou zimou a dlhým slnečným svitom. Rozdiel priemerných teplôt najteplejšieho a najchladnejšieho mesiaca podľa najbližšej pozorovacej stanice v Nitre presahuje 20°C. Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje okolo 600 mm. Zrážky sa vyskytujú po celý rok najviac v júli. Smer prevládajúcich vetrov je severozápadný.

Hydrologické pomery

Hydrologické pomery územia sú podmienené geologickou stavbou, morfológiou územia a klimatickými pomermi. Podzemná voda je viazaná na priepustnejšie piesčité plochy uzavreté v nepriepustných ílovitých horninách neogénokvartérneho komplexu sedimentov, kde vznikajú horizonty podzemnej vody s napätou hladinou. Zvýšenú akumuláciu kvartérnej podzemnej vody môžeme očakávať u úzkom alúviu Cabajského potoka.

Geologické pomery

Na geologickej stavbe územia sa podieľajú sedimenty kvartéru a neogénu. Kvartérne sedimenty tvoria pokryvné súvrstie menšej i väčšej hrúbky na podložných sedimentoch neogénu. Kvartér je reprezentovaný eolitickými sprašami, polygenetickými dluviálno-fluviálnymi sedimentami v úzkom alúviu Cabajského potoka a eolicko-deluviálnymi hlinami t.j. premiestnenými sprašami. V rámci pôdneho fondu má najvyššie zastúpenie poľnohospodárska pôda, až 88% a nepoľnohospodárska pôda predstavuje len 12% celkovej výmery katastra.

Rastlinstvo a živočíšstvo

V sústave vegetačnej pokrývky územia je najvýznamnejší les – lesný ekosystém. Skutočná vegetácia je obrazom hospodárenia v krajine a je reprezentovaná drevinou zložkou. V obci sa vyskytujú najmä dubovo-hrabové lesy panónske, ktoré sa miestami striedajú s dubovo-cerovými lesmi. V suchších oblastiach sa nachádzajú zvyšky dubových xerothermofilných lesov ponticko-panónskych.

4.2.2 Demografický potenciál

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. V obci Cabaj-Čápor žije 3823 obyvateľov. Podľa počtu obyvateľov sa obec zaraďuje k väčším obciam. Z celkového počtu obyvateľov žijúcich v obci je 17 % obyvateľstva v predproduktívnom veku, 62 % obyvateľov v produktívnom veku a 21 % obyvateľov v poproduktívnom veku. Podľa tejto vekovej štruktúry možno dané územie považovať za regresívny až stagnujúci typ sídla. Priemerná hustota obyvateľov v obci je 111 obyvateľov na km².

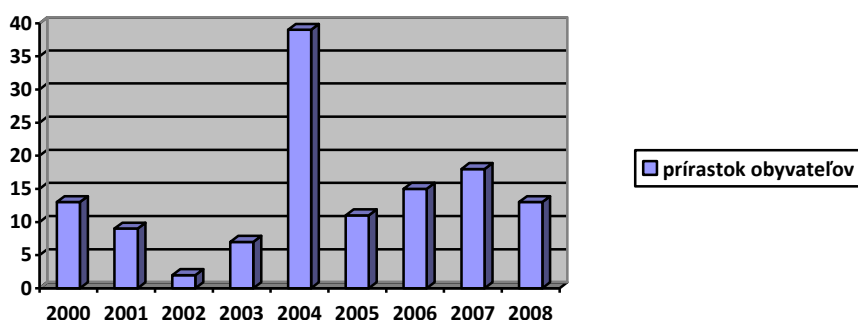
Tabuľka č.4: Veková štruktúra obyvateľov obce Cabaj-Čápor k 31.12.2008

	Predproduktívne obyvateľstvo	Produktívne obyvateľstvo	Poproduktívne obyvateľstvo	Index starnutia
Počet obyvateľov	669	2356	798	119
Počet obyvateľov v %	17,5%	61,6%	20,9%	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo statistik.sk

Index starnutia v tabuľke č. 4 poukazuje na to, že v obci prevláda poproduktívna zložka nad predproduktívnu zložku obyvateľstva. Dosahuje hodnotu 119 a ide teda o regresívny, čiže upadajúci až stagnujúci vývoj obyvateľstva v obci.

Graf č. 4: Vývoj prírastkov v obci Cabaj-Čápor

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z PHSR

Na grafe č. 4 sledujeme prírastky obyvateľov v obci Cabaj-Čápor, ktoré majú kladnú hodnotu. Táto hodnota je udržiavaná hlavne z dôvodu väčšieho počtu prisťahovaných obyvateľov. Vo veľmi malej miere prispieva aj počet živonarodených oproti počtu zomrelých obyvateľov.

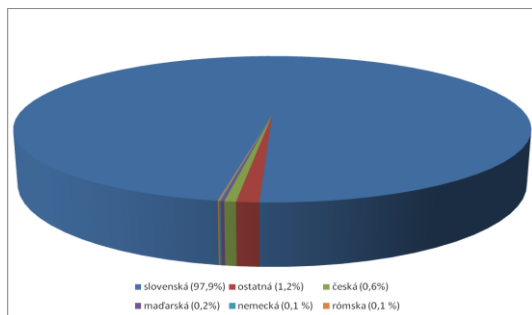
Tabuľka č. 5 : Prehľad cirkvi s počtom obyvateľov v obci Cabaj-Čápor k 31.12.2001

Vierovyznanie	Počet obyvateľov v %	Počet obyvateľov
Rímskokatolícke	90,5 %	3460
Gréckokatolícke	0,2 %	8
Evanjelické	0,4 %	15
Bez vyznania	4,8 %	184
Nezistené	4,1 %	156

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Podľa tabuľky č. 5 žijú v obci obyvatelia, ktorí sa v prevažnej miere hlásia k rímskokatolíckemu náboženstvu, až 90,5 %. Obec možno z tohto hľadiska príslušnosti obyvateľov považovať za homogénne sídlo.

Graf č. 5: Národnostné zloženie obyvateľstva v obci Cabaj-Čápor k 31.12.2001

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Z národnostného hľadiska je obec homogénnych sídlom s prevažným zastúpením slovenskej národnosti. Okrem obyvateľov slovenskej národnosti, ktorá má 90,5 % zastúpenie tu žijú aj obyvatelia maďarskej, českej, rómskej a nemeckej národnosti.

Tabuľka č. 6: Stupeň dosiahnutého vzdelania v obci Cabaj-Čápor k 31.12.2008

Stupeň vzdelania	Počet obyvateľov	Počet obyvateľov v %
Základné	956	25 %
Učňovské	1147	30 %
Stredné s maturitou	764	20 %
Vysokoškolské	116	3 %
Deti do 16 rokov	764	20 %
Ostatné	76	2 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z PHSR

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce odzrkadľuje vidiecky charakter tohto územia. 25 % obyvateľov má ukončené len základné vzdelanie, 30 % učňovské vzdelanie, 20 % obyvateľov má stredoškolské s maturitou a len 3 % miestnych majú ukončené vysokoškolské vzdelanie. Ide najmä o vysokoškolské vzdelanie s poľnohospodárskym a technickým zameraním.

4.2.3 Ekonomický potenciál

Rozpočtové hospodárenie obce

Najvýznamnejšou zložkou bežných príjmov obce sú daňové príjmy, ktoré tvoria až 58 % príjmov obce, t.j. 837 680,78 €. Grandy a transfery tvoria 34,7 % príjmov a ostatné bežné príjmy, ktoré zahŕňajú príjmy z prenájmu, úroky a iné poplatky tvoria 7,3 %. Kapitálové príjmy sú vyčíslené na sumu 347 937 € a finančné operácie na 207 531 €. Príjmy obce pre rok 2008:

Príjmy obce 1 999 144 €

Výdavky obce zahrňujú výdavky verejnej správy, transakcie verejného dlhu, ochranu pred požiarmi, cestnú dopravu, ochranu životného prostredia, rozvoj bývania a obci, tovary a služby, splátky úrokov a ostatné platby súvisiace s úvermi a iné. Bežné výdavky boli vyčíslené na sumu 1 150 866 €. Kapitálové výdavky, ktoré slúžia na verejné osvetlenie, cestnú dopravu, základné vzdelanie a iné boli vyčíslené na sumu 696 143 €. Výdavkové finančné operácie na splácanie istiny z prijatých úverov boli 23 973 €. Výdavky obce za rok 2008:

Výdavky obce 1 870 982 €

V prepočte na jedného obyvateľa k 31.12.2008 v obci:

Ekonomická sila obce: 523 €

Daňová sila obce: 219 €

Výdavky na 1 obyvateľa: 490 €

Podnikateľské subjekty

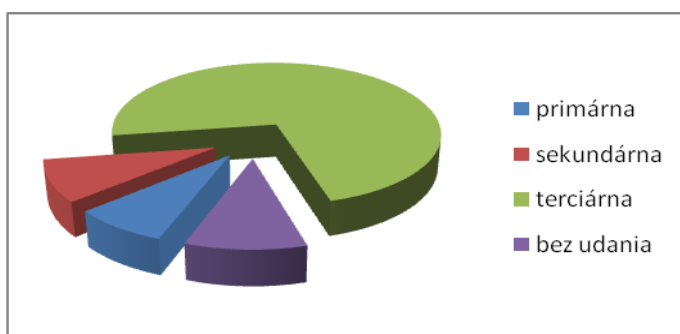
Ekonomická základňa obce je tvorená prevažne súkromným sektorom, predovšetkým podnikatelia – živnostníci. V obci má zastúpenie niekoľko malých a stredných firiem. Podnikateľskú aktivitu reprezentuje 264 podnikateľských subjektov – živnostníkov, 29 podnikateľských subjektov – právnických osôb, 1 poľnohospodárske

družstvo a 19 SHR. Najväčším zamestnávateľom v obci je Poľnohospodárske družstvo Cabaj-Čápor. Družstvo je zamerané na poľnohospodársku výrobu, na úseku rastlinnej výroby. Druhým najväčším zamestnávateľom je H+L Salaš – stravovacie zariadenie. Priamo v obci vytvára pracovné miesta aj pekáreň UNO. Najviac podnikateľských subjektov pôsobí v terciárnom sektore, až 83 %. Ide o oblasť služieb ako pomocné stavebné práce, klampiarske a zvaračské práce, murárske a maliarske práce, ako aj vedenie účtovníctva, poradenská činnosť, grafický dizajn, geodetické práce a iné. Sekundárny sektor zastupuje 9 % podnikateľských subjektov. Jedná sa o podnikateľské subjekty zaoberajúce sa výrobou potravín, spracovaním dreva, plastov, krmných zmesí, výrobou darčkových predmetov, kožených výrobkov, textílií a stavebnou činnosťou. Najmenej podnikateľských subjektov pracuje v primárnom sektore 8 %, ktorý je reprezentovaný len poľnohospodárskymi subjektmi.

Zamestnanosť a nezamestnanosť

V obci je až 25,5 % obyvateľov obce zamestnaných v priemyselnej výrobe, takmer 11 % vo veľkoobchode a maloobchode, 9 % pracuje v poľnohospodárstve a 6 % obyvateľov je zamestnaných vo verejnej správe. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvorí v obci Cabaj-Čápor 49,8 % z celkového počtu obyvateľov. Ekonomicky aktívnych žien je 824 a ekonomicky aktívnych mužov sa v obci nachádza 1068. Počet nezamestnaných v obci v posledných rokoch začal mať klesajúcu tendenciu. V roku 2003 mala najvyššiu hodnotu, až 13 %. V súčasnosti je nezamestnaných 318 obyvateľov obce. Najviac obyvateľov pracuje v terciárnom sektore, ktorý zahŕňa oblasť služieb. Ako znázorňuje graf č. 6 počet obyvateľov pracujúcich v terciárnom sektore je 2439. V sekundárnom sektore pracuje 517 obyvateľov a v primárnom pracuje 498 obyvateľov. 369 obyvateľov obce neuviedlo svoje zamestnanie v sektore.

Graf č. 6: Sektorová zamestnanosť obyvateľov

Zdroj: Vlastné spracovanie

4.2.4 Infraštruktúra

Technická infraštruktúra

Dopravné siete

Obec leží na významnejšej komunikácii II triedy, ktorá prechádza stredom obce smerom Nitra - Trnovec n/Váhom, smerom na Svätoplukovo a Mojmírovce prechádza cesta III triedy a smerom na Jarok tiež cesta III triedy. Na túto hlavnú komunikáciu je napojená sieť miestnych komunikácií. Z funkčného hľadiska sú tieto cesty zaradené do funkčnej triedy C3. Niektoré z nich nezodpovedajú potrebám širšieho usporiadania a krytu vozovky.

Železničná doprava v obci nie je vybudovaná. Najbližšia možnosť využitia služieb železnice je v Nitre a v Ivanke pri Nitre. Nitrianska železničná stanica je od obce vzdialená 8 km.

Nakoľko cez obec neprechádza železničná trať, ťažiskom dopravy je autobusová doprava. V obci je 6 autobusových zastávok. Vzájomná vzdialenosť zastávok je 350 – 500 m.

Vodovodné siete

Nad obcou sú vybudované dva vodojemy, ktoré sú zásobované pitnou vodou z diaľkovodu Jelka. V častiach Hnúšťov, Nový Cabaj sa s výstavbou vodovodu neuvažuje z dôvodu malého počtu odberateľov a veľkých nákladov na vybudovanie prírodného potrubia. Zásobovanie pitnej vody v týchto častiach je vyriešené napojením na vlastný zdroj (studňa). Niektoré vlastné zdroje majú závadnú pitnú vodu. Rozvod vody nie je riešený.

Verejnú kanalizačnú sieť s príslušnou čističkou odpadových vôd v súčasnosti obec nemá vybudovanú. K Cabajskému potoku pretekajúcemu smerom sever – juh je vyspádovaný celý terén intravilánu obce.

Energetické siete

Obec je zásobovaná elektrickou energiou zo vzdušných vedení spojené spojovacími vedeniami rozvodne Nitra – Juh. Z vedení je zapojených 10 trafostaníc. Od trafostaníc je realizovaný rozvod sekundárnym vzdušným rozvodom na betónových stĺpoch, na ktorých je nainštalované aj verejné osvetlenie. Celkový výkon je v súčasnosti postačujúci pre rodinné domy a objekty občianskej vybavenosti.

Plynové rozvody v obci majú celkovú dĺžku 15 km, z ktorých sú obyvatelia napojení prípojkami cez regulátory plynu. Plynové potrubia sú vedené v hlavných komunikačných ťahoch, krajniciach miestnych komunikácií, resp. v zelených pásoch pred objektmi. Regulačná stanica sa nachádza pri poľnohospodárskom družstve. Plynofikácia bola realizovaná v miestnej časti Pereš a Riegler. V miestnej časti Nový Cabaj a Hrušťov plynofikácia nebola realizovaná z dôvodu ekonomickej nerentabilnosti.

Telekomunikačné siete

Telefonizácia sídla je zabezpečená z existujúcej automatickej telefónnej ústredne, ktorá je umiestnená v budove pošty. Ústredňa je napojená spojovacím vedením na Mojmírovce. Vedenie z Mojmíroviec do Svätoplukova je riešené ako káblové a ďalej pokračuje ako vzdušné. V súčasnej dobe je potrebné zväčšiť kapacitu ústredne o 200 účastníkov, aby bolo možné pokryť požiadavky na zariadenie telefónnych účastníckych staníc. Cez obec prechádza popri štátnej ceste II triedy Nitra – Šaľa diaľkový kábel, ktorý spája Nitru, Močenok, Šaľu.

Odpadové hospodárstvo

Obec separuje odpadky na sklo, papier, plasty a biologický odpad.

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

Štruktúra domového fondu v obci odzrkadľuje jej vidiecky charakter. Väčšina obyvateľov býva v rodinných domoch. V súčasnosti je situácia domového fondu priaznivejšia ako v roku 2001. Z celého domového a bytového fondu v obci je 97,1 % vo vlastníctve fyzických osôb, zbytok domov a bytov je vo vlastníctve právnických osôb a bytového družstva. Pri členení rodinných domov podľa roku ich výstavby prevládajú rodinné domy postavené od roku 1946 do roku 1970. V tomto období sa postavilo až 32 % domového fondu. V roku 1945 obyvatelia postavili 18 % z celkového počtu rodinných domov. Stagnácia nastala v rokoch 1991 až 2001. Od roku 2002 sa v obci skolaudovalo 15 % z celkového počtu rodinných domov. Obec vytvára pre svojich obyvateľov aj bytové príležitosti, v rovnakom časovom horizonte pribudlo v obci 24 bytových domov, ktoré predstavujú až 42 % z celkovej výstavby bytov. Tento fakt prestavuje značne progresívny trend vo výstavbe a svedčí o atraktivnosti obce pre život a bývanie.

Kultúrne a spoločenské zariadenia

Na zabezpečenie kultúrnych podujatí v obci slúži kultúrny dom a knižnica. Pre kultúrne účely v obci slúžia zrekonštruované spoločenské miestnosti v kaštieli. V čáporskej škole je spisovateľovi Jánovi Domastovi, ktorý sa tu narodil venovaná pamätná izba. Obyvatelia sa aktívne zúčastňujú rôznych súťaží a podujatí organizovaných obecným zastupiteľstvom. Osobitné postavenie má ochotnícke divadlo.

Športové zariadenia

Športové zariadenia slúžia na športové činnosti, rekreačné aktivity a aj oddychové účely. V obci sa nachádzajú futbalové ihrisko a kolkáreň.

Školské zariadenia

Školské zariadenia v obci reprezentujú dve predškolské zariadenia a dve základné školy. V materských školách bol za posledných desať rokov zaznamenaný rast počtu žiakov. Školské a predškolské zariadenia sú charakteristické vysokou kvalitou vo výchovno-vzdelávacom procese. Vedenie obce v spolupráci so zástupcami základných škôl v časti Cabaj pripravuje projektový zámer za účelom získania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Zdravotnícke zariadenia

Obec má svoje zdravotné stredisko so všeobecným lekárom, zubárom a gynekológom. a s lekárňou.

4.2.5 SWOT analýza obce Cabaj-Čápor

<u>Silné stránky :</u>	<u>Slabé stránky :</u>
<ul style="list-style-type: none">• výhodná geografická poloha• priaznivé klimatické podmienky• bohatá fauna a flóra• pozitívny demografický vývoj• kladné hodnoty migračného salda• vysoký podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov• dostatočne rozvinutý sektor služieb	<ul style="list-style-type: none">• existencia čiernych skládok• nedobudovaná čistička odpadových vôd• prevládajúca poproduktívna zložka obyvateľov• málo pracovných príležitostí v obci• migrácia kvalifikovaných a vzdelaných obyvateľov• chýba konkurencieschopnosť

<ul style="list-style-type: none"> • dostatočné zastúpenie podnikateľských subjektov • kvalitné predškolské a školské zariadenia • dostatočná občianska vybavenosť • vyhovujúce dopravné spoje • separovaný zber odpadu 	<p>obchodných sietí</p> <ul style="list-style-type: none"> • slabé možnosti športovania • nedokončené a nekvalitné chodníky • nedostatok parkovacích miest • chýba dom sociálnej starostlivosti
<p><u>Príležitosti :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie kanalizácie a ČOV • rozvoj ekologického poľnohospodárstva • zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľov • rozšírenie pracovných možností • ďalší rozvoj podnikateľských subjektov v obci • dobudovanie technickej infraštruktúry • vybudovanie zariadenia sociálnej starostlivosti 	<p><u>Ohrozenia :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vytváranie čiernych skládok • znečisťovanie ŽP – Duslo Šaľa • migrácia obyvateľstva za prácou a vzdelaním do väčších miest • slabá dostupnosť finančných zdrojov pre obec • nedostatok financií na dobudovanie technickej infraštruktúry • preťaženosť miestnych komunikácií

4.3 Charakteristika obce Močenok

História

Prvá písomná zmienka o obci sa nachádza v Zoborskej listine z roku 1113. V roku 1494 sa stala majetkom Nitrianskeho biskupstva. V roku 1530 v predvianočnom období napadli obec turecké vojská. Neskôr v roku 1598 bol Močenok vyplienený a vypálený až dvakrát. V 18. storočí kraj napadlo obrovské množstvo kobyliiek. Väčšiu škodu však spôsobil oheň, ktorý zničil celé mestečko. V roku 1850 sa Močenok s počtom obyvateľov 1838 radil k najväčším slovenským obciam.

V 2. polovici 20. storočia sa realizovala výstavba výrobných objektov a občianskej vybavenosti. V roku 1959 tu bol postavený mlyn, neskôr budova novej základnej školy, bola daná do prevádzky cesta na Pereš, dobudované zdravotné stredisko, a iné.

Vymedzenie a poloha územia

Obec Močenok leží v Podunajskej nížine, na juhozápadnom okraji Nitrianskej pahorkatiny, v plytkej doline Dlhého kanála. Na základe administratívneho členenia bola obec začlenená do Nitrianskeho kraja a okresu Šaľa. Katastrálne územie obce je kompaktné a z hľadiska výmery je najväčším katastrálnym územím v celom okrese Šaľa. Obec má výhodnú polohu voči významným ekonomickým centrámi, v strede trojuholníka tvoreného mestami Šaľa, Nitra a Sereď. Obec má tiež výhodnú polohu vo vzťahu k dôležitému cestnému koridoru. Obec Močenok je jednou z najväčších obcí na Slovensku, ktorá nemá štatút mesta.

4.3.1 Prírodný potenciál

Klimatické pomery

Z hľadiska klimatických podmienok patrí obec do najteplejšej a najsuchšej oblasti Slovenska s priemernou ročnou teplotou 10°C a ročným úhrnom zrážok 550 mm. Obec leží v pásme mierneho podnebia s množstvom slnečných dní v roku. Zatiaľ čo leto sa vyznačuje horúcim počasím, zimy necharakterizujú silné mrazy.

Hydrologické pomery

Obec sa rozkladá medzi riekami Váh a Nitra. Preteká ňou v smere zo severu na juh potok Dlhý kanál, ktorý sa ľudovo nazýva Zúgov.

Geologické pomery

Reliéf územia je v južnej časti katastra rovinatý, vo zvyšnej časti je mierne zvlnený, s kolísaním nadmorskej výšky od 135 do 183 m. Stred obce je vo výške 141 m.n.m.. Najvyššie miesto v chotári tvoria černoze a v údolných častiach lužné vrstvy. Podložie tvoria panónske sedimenty so silnou sprašovou pokrývkou. 90 % územia tvorí poľnohospodárska pôda.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Väčšina územia je odlesnená a poľnohospodársky využívaná. Porast dubového lesa sa nachádza len na úbočí vo východnej časti katastra.

Obec má svoj poľovnícky revír zatriedený do poľovníckej oblasti Malá zver. Je tu zastúpená zver ako zajac poľný, jarabica, bažant. Ďalej sa tu vyskytuje srnčia zver, diviacia zver, občas muflón. Zastúpenie tu má aj líška, kuna, tchor a lasica. Z pernatej zveri vrana, straka, sojka, myšiak hôrny, kačica divá a hus divá.

4.3.2 Demografický potenciál

Obec dlhodobo vykazuje kontinuálny rast počtu obyvateľov. Situácia sa mení len v posledných desaťročiach. V období 60. rokov 20. storočia počet obyvateľov kontinuálne a rýchlo stúpal. Od 70. rokov dochádza k poklesu počtu obyvateľov. Príčinou tohto vývoja bol silnejúci odlev obyvateľov do intenzívne sa rozvíjajúcich centier priemyslu. V ďalších rokoch prevláda počet prisťahovaných nad počtom odsťahovaných. V posledných desiatich rokoch je počet obyvateľov stabilizovaný a mierne rastie. Prírastky z migrácie kompenzujú prirodzený úbytok obyvateľov. V súčasnosti v obci žije 4450 obyvateľov na rozlohe 46 ha. Priemerná hustota osídlenia je 96 obyvateľov na km². Z celkového počtu obyvateľov tvoria 49 % muži a 51 % ženy.

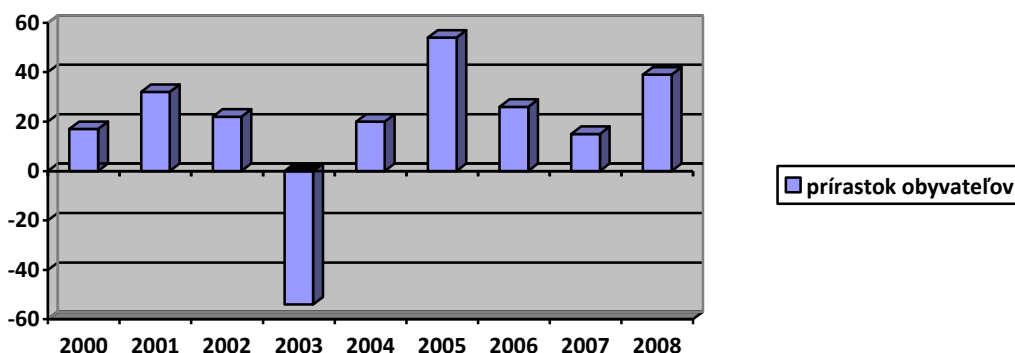
Tabuľka č. 7: Veková štruktúra obyvateľov obce Močenok k 31.12.2008

	Predproduktívne obyvateľstvo	Produktívne obyvateľstvo	Poproduktívne obyvateľstvo	Index starnutia
Počet obyvateľov	747	2728	975	131
Počet obyvateľov v %	16,8 %	61,3 %	21,9 %	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov statistik.sk

Index starnutia dosahuje za celú obec hodnotu 131. Podľa všeobecnej interpretácie hodnoty vyššie ako 100 zodpovedajú regresívnemu typu populácie. Z toho vyplýva, že stabilné prirodzené prírastky nemožno očakávať ani v blízkej budúcnosti.

Graf č. 7: Vývoj prírastkov v obci Močenok

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z analýzy na grafe č. 7 vyplýva, že v súčasnosti je možné zabezpečiť udržateľný rast počtu obyvateľov len ďalším prisťahovaním nových obyvateľov do obce. V roku

2003 bol najväčší počet odsťahovaných obyvateľov najnižší počet živonarodených detí v obci. Výsledná hodnota vychádza v záporných hodnotách, až – 54 obyvateľov. Ostatné roky majú kladné hodnoty, ktoré boli dosiahnuté migráciou obyvateľov do obce a vo veľmi malej miere prispieva počet živonarodených detí v pomere ku zosnulým.

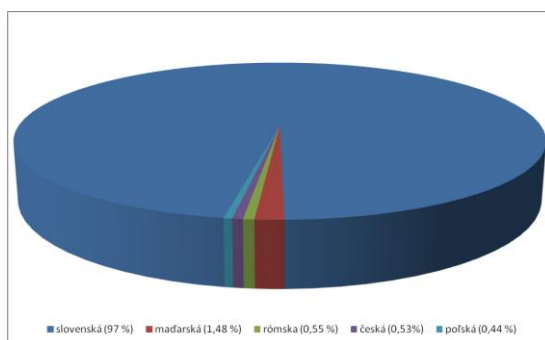
Tabuľka č. 8: Prehľad cirkvi v obci Močenok k 31.12.2001

	Počet obyvateľov v %	Počet obyvateľov
Rímskokatolícke	94,1 %	4187
Gréckokatolícke	0,05 %	2
Evanjelické	0,35 %	16
Pravoslávne	0,18 %	8
ostatné	0,48 %	21
Bez vyznania	3,64 %	162
Neistené	1,20 %	54

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Z hľadiska náboženského vyznania je podľa tabuľky č.8 štruktúra obyvateľstva homogénna. Až 94 % obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu náboženstvu. Ostatné náboženstvá majú v obci malé percentuálne zastúpenie a 4 % obyvateľov sú bez vyznania.

Graf č. 9: Národnostné zloženie obce Močenok k 31.12.2001

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

Podľa grafu č.9 je obyvateľstvo prevažne slovenskej národnosti. Hlási sa k nej až 97 % obyvateľov, čo je 4316 obyvateľov. Ostatní sa hlásia k maďarskej národnosti 66 obyvateľov, k rómskej národnosti 25 obyvateľov, k českej národnosti 24 obyvateľov a k poľskej národnosti 19 obyvateľov obce.

Tabuľka č. 9: Vzdelanostná úroveň obyvateľov obce Močenok k 31.12.2008

Stupeň vzdelania	Počet obyvateľov	Počet obyvateľov v %
Základný	1198	30,5 %
Učňovské bez maturity	1133	24,5 %
Stredné odborné	93	2 %
Úplné stredné učňovské	224	5 %
Úplné stredné odborné	457	10 %
Úplné stredné všeobecné	146	2,8 %
Vysokoškolské	168	3 %
Deti do 16 rokov	754	16,2 %
ostatní	277	6 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov PHSR

Úroveň vzdelanie obyvateľov v tabuľke č. 9 poukazuje na veľmi nízku ukončenú vysokoškolskú vzdelanostnú úroveň, len 3 % z celkového počtu obyvateľov. 13 % obyvateľov má stredoškolské vzdelanie ukončené maturitou a 32 % obyvateľov bez maturity. Ostatných 30 % obyvateľov má ukončený základný stupeň vzdelania.

4.3.3 Ekonomický potenciál

Rozpočtové hospodárenie obce

Z bežných príjmov tvoria najvýznamnejšiu zložku daňové príjmy, ktorých výška je 60,7 %. Zvyšok bežných príjmov tvoria nedaňové príjmy vo výške 8,3 % a granty a transfery vo výške 31 % z celkových bežných príjmov. Z celkového príjmu obce kapitálové príjmy tvoria sumu 138 319 € a finančné operácie tvoria sumu 317 333 €. Príjmy obce za rok 2008:

Príjmy obce 2 986 589 €

Bežné výdavky obce tvoria najväčšiu sumu, ktoré zahrňujú bežné výdavky obce na samosprávu, matričný úrad, stavebný úrad, obecnú políciu, hospodársky dvor, investičnú výstavbu, údržbu ciest a ostatné dôležité súčasti obce. Bežné výdavky obce sú v sume 2 220 208 €, kapitálové výdavky v sume 535 186 € a finančné operácie na splátky úverov v sume 231 195 €. Výdavky obce za rok 2008:

Výdavky obce 2 986 589 €

V prepočte na jedného obyvateľa k 31.12.2008 v obci:

Ekonomická sila obce: 671 €

Daňová sila obce: 346 €

Výdavky na 1 obyvateľa: 671 €

Podnikateľské subjekty

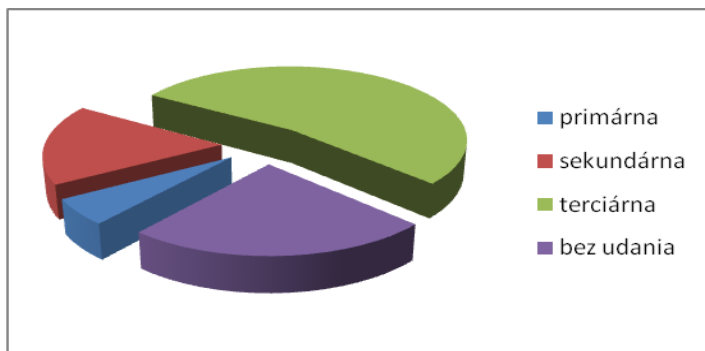
Hlavným pilierom zamestnanosti pre obyvateľov obce, ako aj pre celý okres Šaľa je výrobný podnik Duslo a jeho dcérske spoločnosti. Ďalším významným miestnym zamestnávateľom je Poľnohospodárske družstvo Močenok. Pracovné príležitosti v obci vytvárajú tiež živnostníci a menšie firmy. V obci má sídlo viac ako 100 podnikateľských subjektov pôsobiacich v remeselnej výrobe, obchode a službách. Z nich najväčšie firmy sú stavebno-montážna firma Kora, stavebné zámočníctvo demo, Pekáreň Hochel a montážno-stavebná firma Monstav. V oblasti maloobchodu je registrovaných 34 podnikateľských subjektov, v oblasti služieb pre obyvateľstvo 43 subjektov a v oblasti stravovania a pohostinských služieb 7 subjektov.

Zamestnanosť a nezamestnanosť

Z celkového počtu obyvateľov je ekonomicky aktívnych 48 %. Z toho ekonomicky aktívnych mužov je 1197 a žien je 939. Viac ako polovica zamestnaných obyvateľov za prácou odchádza mimo obce. Miera nezamestnanosti sa v posledných rokoch udržiava na relatívne stabilnej úrovni. V súčasnosti je v obci 397 nezamestnaných obyvateľov, čo predstavuje 18,5 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Obec v rámci aktivačných prác angažuje 60 nezamestnaných pri úpravách verejných priestranstiev, ďalších asi 25 nezamestnaných využíva Pastoračné centrum.

V Terciárnom sektore ako je znázornené v grafe č. 10 pracuje najviac obyvateľov. Terciárny sektor zamestnáva 53 % obyvateľov obce. V sekundárnom sektore pracuje 18 % obyvateľov a v primárnom pracuje najmenej, len 5 % obyvateľov. 24 % obyvateľov neudalo svoje zaradenie v sektorovej zamestnanosti.

Graf č. 10: Sektorová zamestnanosť obyvateľov obce Močenok

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov PHSR

4.3.4 Infraštruktúra

Technická infraštruktúra

Dopravné siete

Obec má výhodnú polohu voči hlavným dopravným koridorom nadregionálneho a medzinárodného významu. V blízkosti obce vedie rýchlostná komunikácia R1 Trnava – Nitra, ktorá sa ďalej napája na diaľnicu D1 Bratislava – Trenčín. Napojenie na rýchlostnú cestu zabezpečuje cesta III. triedy Močenok – Hájske – Pata s bodom napojenia pri obci Šoporňa, vzdialenej 10 km od obce Močenok. Regionálny význam má trasa cesty II. triedy, ktorá tvorí spojnicu miest Nitra a Šaľa. Prostredníctvom cesty III. triedy Močenok – Pereš zabezpečuje dopravné spojenie obce Močenok s mestom Nitra. Na ne sa pripájajú sústava miestnych komunikácií.

Železničná trať sa nachádza asi 15 km od obce Močenok. Premáva na trase Bratislava – Šaľa – Nové Zámky – Budapešť a cesta prvej triedy Sládkovičovo – Šaľa – Nové Zámky – Lučenec.

Obec má vďaka polohe v bezprostrednej blízkosti mesta Šaľa veľmi dobré pokrytie prímestskými linkami autobusovej dopravy s vysokým denným počtom spojov. Väčšina spojov zabezpečuje spojenie medzi mestami Šaľa a Nitra. Priame spojenie s hlavným mestom umožňuje linka Bratislava – Močenok – Nitra.

Chodníky sú v obci vybudované pozdĺž ciest III. triedy a sčasti aj pozdĺž ostatných miestnych komunikácií. V niektorých úsekoch majú chodníky nevyhovujúcu kvalitu.

Vodovodné siete

Zásobovanie pitnou vodou je zabezpečené z celoobecneho verejného vodovodu napojeného na diaľkový vodovod Jelka. Na verejný vodovod je napojených 90 % domácností. Ostatní obyvatelia sú zásobení z artézskej studne v obci.

V súčasnosti je odkanalizovaná len juhovýchodná časť obce. Vo výstavbe je kanalizácia vo zvyšnej časti obce. Splaškové vody sú odvedené do ČOV Duslo Šaľa.

Energetické siete

Zásobovanie elektrickou energiou je riešené vonkajšími vedeniami vysokého napätia. Nízkonapäťová sieť v obci je zásobovaná prostredníctvom 24 distribučných transformačných staníc.

Celé zastavené územie obce je zásobované zemným plynom z miestnych strednotlakových plynovodov. Zdrojom plynu je vysokotlakové potrubie s vysokotlakovou prípojkou ukončenou regulačnou stanicou v obci Horná Kráľová. Takmer 100 % domácností je plynofikovaných.

Telekomunikačné siete

V obci je rozvinutá informačná infraštruktúra zariadení pre šírenie signálu mobilných sietí a obecného rozhlasu okrem miestnej telefónnej siete. V obci sú vybudované rozvody káblovej televízie a televízne vysielacie zariadenia. Územím prechádzajú diaľkové telekomunikačné káble.

Odpadové hospodárstvo

Komunálny odpad sa odvádza na skládku v katastrálnom území Horná Kráľová. Skládku v obci Močenok v lokalite Vlková Dolina bola uzavretá a zrekultivovaná. V obci sa uskutočňuje triedený zber vybraných druhov odpadu. ZŠ organizuje zber starého papiera, na zber skla slúžia špeciálne kontajnery rozmiestnené v obci. Ďalej sa zbiera kovový odpad a akumulátory. Odvoz odpadu sa realizuje 1x týždenne.

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

Bytový fond sa sústreďuje prevažne v tradičných rodinných domoch, ale významnou mierou sú zastúpené aj bytové domy, sústredené v centrálnej časti obce, v ktorých je spolu 15 % bytov. Podiel neobývaných bytov predstavuje 17,8 % z celkového počtu bytov a je relatívne vysoký. Hlavným dôvodom je vyšší podiel starších objektov, ktoré sú v zlom technickom stave a nie je možné prispôsobiť ich moderným štandardom bývania. V obci je záujem o byty aj o stavebné pozemky na výstavbu rodinných domov. Od roku 2000 bolo odovzdaných 97 bytových jednotiek.

Kultúrne a športové zariadenia

V obci sa nachádza moderný kultúrny dom, v ktorom sú pravidelné filmové prestavenia. Kinosála má kapacitu 300 divákov. Javisko umožňuje usporadúvať rôzne kultúrne podujatia. Ďalšie zariadenie pre kultúrne podujatia je v historickom kláštore. Kultúrne stredisko zabezpečuje aj prevádzku knižnice.

Športový klub Močenok má novší futbalový štadión. Okrem nového sa tu tiež nachádza aj starý futbalový štadión. Okrem futbalových ihrísk sú tu aj tenisové kurty, športová

klubovňa Orlik s kanceláriami, barom, bazénom a saunou. V obci sa tiež nachádza viacúčelová športová hala.

Školské zariadenia

V obci je plnoorganizovaná základná deväťročná škola. Počet žiakov v posledných rokoch pozvoľna klesá. Predškolskú výchovu zabezpečuje materská škola. Zvýšený záujem o predškolskú výchovu v posledných rokoch nie je možné uspokojiť pre obmedzenú kapacitu zariadenia, časť záujemcov je preto odmietnutá.

Zdravotnícke zariadenia

V roku 1997 obec prevzala miestne zdravotné stredisko. V súčasnosti v ňom ordinujú dvaja obvodní lekári, dvaja pediatri, dvaja zubní lekári, gynekológ, ortopéd, rehabilitačný lekár, poskytuje sa tu i liečba akupunktúrou, rehabilitácie. V budove sa nachádza tiež lekárň. Podnik Duslo prevádzkuje vlastné závodné zdravotné stredisko – polikliniku.

V obci sa nachádza viacero zariadení poskytujúcich sociálne služby obyvateľom. Obec zabezpečuje opatrovateľskú službu. Centrum sociálnych služieb sa zaoberá cieľovými skupinami klientov dlhodobo chorými alebo osamoteným seniorom. Ďalším zariadením poskytujúcim sociálne služby je Domov dôchodcov Milosrdného samaritána so starostlivosťou aj pre ťažko telesne postihnutých a Komunita kráľovnej pokoja pre dospelé siroty v krízových situáciách, po ukončení ústavnej výchovy.

4.3.5 SWOT analýza obce Močenok

<u>Silné stránky :</u>	<u>Slabé stránky :</u>
<ul style="list-style-type: none">• vhodné klimatické podmienky• rozsiahle katastrálne územie• priaznivá demografická situácia• dostatočné množstvo podnikateľských subjektov• nadštandardné príjmy obecného rozpočtu z daní• dlhodobo prosperujúci poľnohospodársky podnik• dostatočné vybavenie sociálnej	<ul style="list-style-type: none">• nedobudovaná kanalizácia• priemyselné znečistenie ovzdušia• nízky počet obyvateľov na vyššom stupni vzdelania• vyšší počet obyvateľov v poproduktívnom veku• pretrvávajúca nezamestnanosť• v obci chýba stredne veľký podnik• nevyhovujúci stav chodníkov v niektorých častiach

<p>infraštruktúry</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobrá dopravná dostupnosť • široká ponuka športových a rekreačných zariadení 	<ul style="list-style-type: none"> • nízka kapacita predškolských zariadení • nevyhovujúci stav budov občianskej vybavenosti
<p><u>Príležitosti :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • využitie klimatickej polohy • prísťahovanie nových obyvateľov • vznik nových pracovných príležitostí • spolupráca s podnikom Duslo • vyhovujúce dopravné spojenie s okolitými mestami • dobudovanie infraštruktúry 	<p><u>Ohrozenia :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vytváranie čiernych skládok • závislosť na podniku Duslo • obmedzená investičná aktivita drobných podnikateľov • nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu rozvojových zámerov • zhoršujúci sa stav komunikácií

5 KOMPARÁCIA

Z pohľadu histórie má najvýznamnejšie postavenie obec Močenok, ktorej prvá písomná zmienka sa nachádza v Zoborskej listene už v roku 1113. Vzájomná vzdialenosť medzi obcami je najviac do 15 km a najbližšie k mestu Nitra je obec Cabaj-Čápor vzdialená 10 km. Obce sú si veľmi podobné čo sa týka prírodného potenciálu. Nakoľko sa nachádzajú vo svojej blízkosti ich klimatické a zrážkové podmienky sú takmer totožné. Najväčšie rozdiely medzi jednotlivými obcami môžeme sledovať v počte obyvateľov, pričom najväčšia obec v našom prípade je Močenok s 4450 obyvateľmi. Vo všetkých troch obciach je jednoliate rímskokatolícke náboženstvo. Hlásia sa k nemu takmer 90 % obyvateľov. Národnostné zloženie obyvateľov je vo všetkých obciach homogénne. Takmer 97 % obyvateľov je slovenskej národnosti. Najviac obyvateľov so základným vzdelaním je v obci Močenok, s úplným stredoškolským vzdelaním v obci Cabaj-Čápor a najviac vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov je v obci Mojmírovce. Najväčší prírastok obyvateľov bol v obci Močenok pravdepodobne z dôvodu najväčšej atraktivity pre život obyvateľov.

Tabuľka č. 10: Ekonomický potenciál obcí

	Mojmírovce	Cabaj-Čápor	Močenok
Esi	529 €	523 €	671 €
Dsi	326 €	219 €	346 €
Výdavky na 1 obyvateľa	516 €	490 €	671 €
Podnikateľské subjekty	195	264	viac ako 184
Počet nezamestnaných	198	318	397

Zdroj: vlastné spracovanie

Najväčšiu ekonomickú, daňovú silu a výdavky na jedného obyvateľa má obec Močenok. Najviac podnikateľských subjektov sa nachádza v obci Cabaj-Čápor a najviac nezamestnaných obyvateľov je v obci Močenok.

Infraštruktúra je vo všetkých troch obciach veľmi podobná. Rozdiel nastáva v technickej infraštruktúre obci Cabaj-Čápor, ktorá nemá vydubovanú kanalizáciu. Sociálna infraštruktúra je najviac rozvinutá v obci Močenok, kde je najlepšia občianska vybavenosť.

Obce majú veľmi podobné postavenie voči rozvoju endogénnych faktorov. Avšak spomedzi týchto troch obcí možno povedať, že najrozvinutejšia je obec Močenok, ktorá má lepšie hospodárenie obce, početnejšie obyvateľstvo a rozvinutejšiu infraštruktúru oproti obciam Mojmírovce a Cabaj-Čápor.

6 NÁVRHY

Na základe výsledkov z analýz zhrnutých do SWOT analýzy v rámci ďalšieho rozvoja obcí navrhujeme tieto opatrenia a návrhy:

v obci Mojmírovce:

- doplnenie a revitalizácia technickej infraštruktúry a občianskej vybavenosti v obci, prostredníctvom vyčlenenia finančných zdrojov z rozpočtu
- vyčleniť prostriedky z rozpočtu obce na fungovanie kultúrneho a spoločenského života v obci

v obci Cabaj-Čápor

- vybudovanie kanalizácie a čističky odpadových vôd v obci vypracovaním konkrétnych projektov, ktoré budú spolufinancované z grantov EÚ
- vybudovanie zariadenia sociálnej starostlivosti pre starších obyvateľov a športovo-rekreačného areálu vyčlenením prostriedkov z rozpočtu obce a získaním finančnej podpory z fondov EÚ

v obci Močenok

- dobudovať verejnú kanalizáciu a čističku odpadových vôd v obci, ktoré budú spolufinancované z grantov EÚ
- zlepšiť priestorovú integráciu prevádzok obchodu a služieb a priestorové možnosti pre vznik ďalších prevádzok
- zlepšiť stavebnotechnický stav niektorých budov občianskej vybavenosti vyčlenením prostriedkov z rozpočtu obce

Vo všetkých obciach

- zlikvidovať čierne skládky odpadov a zabrániť ich opätovnej tvorbe vybudovaním skládky komunálneho odpadu a zavedenie separácie odpadu
- zlepšenie technického stavu miestnych komunikácií a chodníkov v obciach získaním finančných prostriedkov z fondov EÚ
- dobudovanie pracovných príležitostí a podpora malých súkromných podnikateľov v obciach

ZÁVER

Cieľom bakalárskej práce bolo analyzovať úroveň a možnosti rozvoja endogénnych faktorov vo vybraných vidieckych obciach Mojmirovce, Cabaj-Čápor a Močenok, zhodnotiť ich na základe získaných poznatkov a vytvoriť SWOT analýzu. Cieľ práce sme naplnili plnením čiastkových cieľov. Bakalárska práca bola rozdelená do niekoľkých častí.

V prvej časti sme štúdiom dostupnej literatúry charakterizovali pojem región a regionálny rozvoj z pohľadu viacerých autorov. Bližšie sme sa zamerali na endogénne rozvojové faktory rozvoja obcí a ich charakteristiku.

V analýze sme sa zamerali na charakteristiku jednotlivých vybraných obcí. Všeobecná charakteristika obcí sa týkala histórie a vymedzenia územia. Predmetom analýzy bolo hodnotenie prírodného potenciálu, demografického potenciálu, ekonomického potenciálu a technickej a sociálnej infraštruktúry vo vybraných obciach.

Ďalšia časť pozostáva z komparácie rozvojových endogénnych faktorov jednotlivých obcí a úrovne ich rozvoja. Za najrozvinutejšiu obec považujeme Močenok.

V návrhovej časti sa na základe uskutočnenej analýzy silných, slabých stránok príležitostí a ohrození určili opatrenia a návrhy na zlepšenie ďalšieho rozvoja vybraných obcí.

Práca presahuje obvyklý rozsah bakalárskej práce najmä vzhľadom k tomu, že v komplexnom poňatí nebolo možné prácu zúžiť.

Na základe získaných dostupných informácií z jednotlivých obcí môžeme konštatovať, že obce sa snažia v rámci svojich finančných možností o maximálny rozvoj obce, skvalitnenie životnej úrovne obyvateľov a zabezpečenia ich spokojného a zdravého života v obci.

Zoznam použitej literatúry

1. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M.: Regionálna ekonomika a politika. Nitra: SPU, 2005. ISBN 80-8096-007
2. BLAIR, J. P.: Local economic development. Analysis and practice. London: Sage, 1995. ISBN 0-8039-5376-3.
3. BUČEK, M. a i. 2007.: Regionálny rozvoj – novšie teoretické koncepcie. Bratislava: Ekonóm, 2007 ISBN 80-225-2151
4. COULSON, A.: Governing Local and Regional Economies. Institutions, Politics and Economic Development. In: Local Government Studies, volume 31, number 4, 2005.
5. ČAJKA, P.- RÝSOVÁ, L. : Regionálny rozvoj a regionálna politika v kontexte poznatkovo orientovanej spoločnosti , Bratia Sabovci s.r.o., 2008. ISBN 978-80-89241-20-0
6. DUBECOVÁ, I.: Regionálne analýzy a plánovanie. Nitra: SPU, 2000. ISBN 80-7137-805-4
7. HAMPL, M. – GARDAVSKÝ, V. – KÜHL, K.: Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 1987. ISBN 80-902686-6-8
8. Ing. GECÍKOVÁ, I. : Regionálne analýzy a plánovanie. Nitra: SPU, 2000. ISBN 80-7137-805-4
9. IVANIČKA, K.; IVANIČKOVÁ, A.: Regionálny rozvoj a regionálna politika. Bratislava : Merkury spol. s.r.o.,2007. ISBN 978-80-89143-46-7
10. IVANIČKOVÁ A.: Programovanie a projektovanie v regionálnom rozvoji. Bratislava: Ekonomická univerzita, Národohospodárska fakulta, 2007. ISBN 978-80-225-2348-6
11. LIPTÁKOVÁ, K.: Ľudský potenciál ako faktor endogénneho regionálneho rozvoja. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2008. ISBN 978-80-8083-601-6
12. MAIER, G. – TÖDLING, F.: Regionálna a urbanistická ekonomika. Bratislava: 1997. ISBN 80-8044-0444-1

-
13. MAIER, G. – TÖDTLING, F.: Regionálna a urbanistická ekonomika 2 – Regionálny rozvoj a regionálna politika, Elita, Bratislava: 1998. ISBN 80-8044-049-2
 14. PAPCUNOVÁ, V. – GECÍKOVÁ, I.: Návody na cvičenia z regionálnej ekonomiky. Nitra: SPU, 2007. ISBN 80-8069-657-8
 15. REKTOŘÍK, J.; ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol.: Sociálna a technická infraštruktúra III. diel. Brno – Praha: 2002. ISBN 80-210-2956-0
 16. SAMSON, Š., BYRTUS, J., HUDEC, O., MUŠKA, M., NAĐOVÁ, M.: Regionálna ekonomika. Košice: Technická univerzita Košice, Ekonomická fakulta, 2001. ISBN 80-7099-716-8
 17. SKOKAN, K.: Konkurencieschopnosť, inovácie a klastry v regionálnom rozvoji, 1. vyd. Ostrava : Repronis, 2004. ISBN 80-7329-059-6
 18. STIMSON, R. – STOUGH, R. – SALAZAR, M.: Leadership and Institutions in Regional Endogenous Development, B.m.: Edward Elgar Publishing, 2009. ISBN 1848440596
 19. ŠAFÁRIKOVÁ, J. a kol.: Štrukturálna politika a rozvoj vidieka. Nitra: Agroinštitút, 2001. ISBN 80-7139-075-5
 20. ŠOLTÉSOVÁ, K.: Rozvoj, vzdelávanie a osvetá. In: Udržateľný rozvoj v energetickom sektore. Bratislava: 2005 Dostupné na internete: http://www.ruseerutope.org/spip.php?page=print&id_rubrique=436.
 21. TVRDOŇ, J. –HAMALOVÁ, M. –ŽÁRSKA, E. : Regionálny rozvoj. Ekonóm. Bratislava: 1995. ISBN 80-225-0671-0
 22. TVRDOŇ, J.: Dimenzia hospodárstva - typológia regiónov. In FALŤAN, L. Regionálna diferenciácia Slovenska v podkladových štúdiách (elektronický zdroj). Bratislava : Sociologický ústav SAV, 2006. ISBN 80-85544-38-5
 23. URBANČÍKOVÁ, N.: Ľudské zdroje v regionálnom rozvoji. Košice: Ekonomická fakulta TU: 2006. ISBN 80-8073-600-6
 24. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja

Ostatná literatúra:

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Mojmírovce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Cabaj-Čápor

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Močenok

Hospodárenie obce Mojmírovce za rok 2008

Záverečný účet obce Cabaj-Čápor za rok 2008

Rozpočet obce Močenok za rok 2008

Internetové zdroje:

<http://www.mojmírovce.sk/zakladne-informacie.phtml?id3=17200>

<http://www.cabajcapor.sk/>

http://www.mocenok.sk/cms/clanok/151/Obyvate%C4%BEstvo/open_menu/2/